



Öğretmenlerin Yeterliliklerini Etkileyen Değişkenlerin İncelenmesi

Examination of Variables Affecting Teachers' Competencies

ÖZET

Bu araştırma, ilkokula başlama yaşının öğrencilerin okula uyumu üzerindeki etkisi hakkında öğretmen görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya İzmir ili Menemen ilçesinde bulunan 12 öğretmen katılmıştır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Öğretmenlere sekiz adet açık uçlu soru sorulmuştur. Seçilen öğretmenler ile yapılan görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş olup isimleri saklı tutulmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre; çocukların beş yaşında ilkokula başlamaları hazır olmamalarından dolayı uyum sağlayamadıkları, öğrencilerin okula daha iyi bir şekilde uyum sağlayabilmeleri için oyun odaklı derslerin işlenmesi gerektiği, ilkokula beş yaşında başlayan çocukların duygusal yönden olumsuz olarak etkilendikleri ve özgüven eksikliği yaşadıkları, öneri olarak çocukların beş yaşında okula başlamaması gerektiği, ilkokula beş yaşında başlayan çocukların duygusal ve sosyal açıdan olumsuz olarak etkilendikleri ve uyum problemi yaşadıkları, ilkokula beş yaşında başlayan çocukların bedensel gelişim açısından da olumsuz olarak etkilendikleri, ilkokula beş yaşında başlayan çocukların dil ve iletişim becerilerinin de olumsuz olarak etkilendiği, ilkokula beş yaşında başlayan çocukların akademik gelişimlerinin de olumsuz olarak etkilendiği ve başarısızlık duygusu oluşturduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, Öğrenci, Büyüme, Olgunlaşma

ABSTRACT

This research was conducted to determine the opinions of teachers about the effect of primary school starting age on students' school adjustment. 12 teachers from Menemen district of İzmir province participated in the research. Phenomenology design, one of the qualitative research methods, was used in the study. Eight open-ended questions were asked to the teachers. The interviews with the selected trainers were conducted face to face and the names were kept confidential.

According to the research results; At the age of five, children cannot adapt because they are not ready to start school at the age of five, the quality of the course courses are required for the students to adapt to school better, the children at the age of five are affected by the emotional aspects of primary school and they lack faith, it is recommended that children start school at the age of five, Children at the age of five are affected negatively by the emotional and social environment and have adjustment problems, children at the age of five are negatively affected according to the developmental evaluations of their children, children at the age of five are adversely affected when they include language and communication, women who start primary school at the age of five have a negative impact on their academic development. seem to be affected and destroyed.

Keywords: Primary School, Student, Growth, Maturation

GİRİŞ

Problem Durumu

İnsanoğlunu yaratılan diğer mahlukattan ayırt eden en önemli özelliklerden biri yaşamı boyunca edinmiş olduğu bilgi, deneyim ve değerleri kendisinden sonra gelen nesle aktarabilmesi ve yaşam süresi boyunca çevresine tepki olarak değişip olgunlaşabilmesidir. Öğretmenler eğitim sisteminin en temel öğelerinden birisidir. Artık bilginin ana kaynağı durumundaki otoriter öğretmenler, dünyadaki dönüşüm ve gelişmeleri takip eden, bilgileri özetleyip öğrencilere sunan ve onları daha iyi yönde etkilemek için yeterli bilgiye sahip, eğitilmiş ve nitelikli bir insan olarak toplumsal statülerini geliştirebilen bireylerdir. Öğretmenlerin en temel önceliği ise öğrencilerinin mutlu, huzurlu ve kendilerini güvende hissedebilecekleri bir ortamda gelişmeleridir. Günümüzde insanların başarılı olmak için ihtiyaç duyduğu bilgi, beceri ve değerler hızla değişmektedir. Bu değişimin sınırları ya da standartları olmadığı için toplumlar, diğer toplumlara göre daha başarılı olabilmek için bireylerin kazanmaları gerektiği bilgi, beceri ve değerleri standartlaştırmaya çalışmışlardır (Şişman,

Serdar Özdemir ¹
Güven Mustafa Zıngıl ²
Ayhan Saltık ³
Hatice Demiröz ⁴
Neslihan Demiröz ⁵
İbrahim Yıldırım ⁶

How to Cite This Article

Özdemir, S., Zıngıl, G. M., Saltık, A., Demiröz, H., Demiröz, N. & Yıldırım, İ. (2023). "Öğretmenlerin Yeterliliklerini Etkileyen Değişkenlerin İncelenmesi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 9(75): 4693-4709. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/smryj.72446>

Arrival: 13 August 2023
Published: 30 September 2023

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Okul Müdürü, MEB, Kırşehir, Türkiye

² Müdür Yardımcısı, MEB, İstanbul, Türkiye

³ Müdür Yardımcısı, MEB, İstanbul, Türkiye

⁴ Uzman öğretmen., Mamak MEB, Ankara, Türkiye

⁵ Uzman öğretmen., MEB, Ankara, Türkiye

⁶ Okul müdürü, MEB, Afyonkarahisar, Türkiye

2009). Eğitimin en temel işlevlerinden birisi de insanları gerçek yaşamın gerekleriyle donatabilmektir (Yabaş, 2008). Son yıllarda beklentilerin ve mesleklerin farklılaşması ve çeşitlenmesi nedeniyle salt olarak çoktan seçmeli sorulara göre öğrenci seçmek yeterli olmamaktadır. Bu durum, Uluslararası Bilim ve Matematik Çalışmalarındaki Trendler (TIMSS) ve Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) gibi uluslararası eğitim çalışmalarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu çalışmaların sonuçları, eğitimcileri, araştırmacıları ve devlet kurumlarını dünyanın dört bir yanındaki ülkelerdeki eğitimin kalitesini ve politikalarını sorgulamaya yöneltmiştir (Glaser, 1967). Birçok eyalette hizmet veren eğitim departmanları, buralarda mesleklerini icra eden öğretmenler için bazı standartlar olması gerektiğine karar kılmış ve bu standartları kamuoyuna ve paydaşlara iletmiştir.

Ülkelerin çoğunda beklenen öğretmen standartları bu yirmi birinci yüzyılın başlarında gün yüzüne çıkmaya başlamıştır (Adoniou, Gallagher, 2017; Terhart, 2019). Ancak, öğretmen yeterliği ile ilgili genel kabul görmüş uluslararası kurallar halen mevcut değildir. Literatür araştırması bile öğretmen becerileri hakkında çelişkili bilgiler bulmuştur. Bazı araştırmalar (Ingvarson, 2012) öğretmen yeterliklerinin öğretmen uygulamalarını ve dolayısıyla öğrencilerin öğrenme çıktılarını iyileştirdiğini bildirmektedir (Bourke ve diğerleri, 2013; Connell, 2009). Öğretmen yeterliliğinin öğretmen uygulamasını ve bağımsızlığını geliştirdiğine dair argümanı, bunun öğretmenleri sınırlandırdığı ve onları profesyonellikten uzak tuttuğudur. Belirlenen öğretmenlerin standartlarında ve yeterliliklerinde tutarsızlıklar vardır. bu mesleği icra edenlerin uzmanlıkları, değer yargıları, tutum ve yeterlilikleri çalıştıkları okulların akademik başarısını ve öğrencilerinin aldıkları eğitimin kalitesini etkilemektedir (Jussim, Harber, 2005). Öğretmenlerin öğrencilerine en değerli bilgileri aktarırken etkinliklere aktif olarak katılmaları da beklenir. Nitelikli öğretmenler öncelikle bilgilerinde, programlarda ve öğrencilere sunulan kaynaklarda uzmanlaşırlar. Bunun yanında nitelikli öğretmenler, öğrenci başarısı üzerinde çok önemli bir etki gücünü ellerinde bulundurmaktadırlar (Copriady vd., 2018). Bir öğretmenin motivasyon düzeyi ve yeterliliği akademik performansı doğrudan etkiler (Darling-Hammond, 2010). Hattie (2003, 1-3), öğretmenin başarı değişkenleri üzerindeki etkisinin derecesini gösteren bir çalışma yürütmüştür. John Hattie tarafından yürütülen bu çalışma, öğretmenlerin öğrenci başarısında diğer tüm faktörlerden daha büyük bir rol oynadığını bulmuştur. Başarı değişkenlerinin %50'sinden öğrenciler, %30'undan ise öğretmenler sorumlu tutulmaktadır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Öğretmenler, eğitim faaliyetlerini ilk elden yürüten uzman bireylerdir ve bu mesleği icra edenlerin öğretmenlik mesleği genel yeterlikleriyle donatılmış, nitelikli bireyler olması büyük bir zarurettir. Bu niteliklerin neler olduğuna yönelik olarak gerek araştırmacılar, gerekse eğitim sistemini dizayn eden devlet erki tarafından belli bir takım çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalar kapsamında bir takım standartlar belirlenmiş ve ilgilileri ile paylaşılmıştır. Öğretmenlik mesleğini yürütürken kazanılması gereken yeterliklerin belirlenmesi, bu yeterlikleri etkileyen değişkenlerin ortaya konulması araştırmanın en temel amacıdır.

Mesleki yeterliğe sahip öğretmenlerin taşıması gereken niteliklerin belirlenmesi, bu nitelikler ışığında mesleği icra edenlerine kendilerini geliştirmeleri ve dönüştürmeleri eğitim sistemi ve ülkenin kalkınması için hayati bir konudur. Öğretmenlerin eğitim ortamlarının oluşturulması, alanlarında yeterli bilgi kapasitesine sahip olmaları, eğitim süreçlerinin organizasyonu gibi bir çok sorumluluğu bulunmaktadır. Bu sorumlulukların yerine getirilirken gereksinim duyulacak yeterliklerin belirlenmesine yönelik olarak hazırlanacak her araştırma ve çalışma bahsi geçen meslek erbaplarına yol gösterici olacaktır. Ayrıca bu yeterliklerin ve bunları etkileyen değişkenlerin ortaya konulması eğitim alanında hizmet sunan yasa koyucuların da yararlanacağı önemli bir kaynak oluşturacaktır. Bu bağlamda bu çalışma önem arz etmektedir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Öğretmen

Bir toplumun eğitim sisteminin en önemli ögesi ve dayanağı öğretmenlerdir. Çağdaş dünyanın gerektirdiği belli başlı nitelikleri taşıyan, yaşam boyu öğrenme felsefesine sahip, kendini geliştirmeyi şiar edinmiş ve öğrenci menfaatlerine her şeyin üstünde tutan bir öğretmenin yerini hiç bir şey tutamaz. Tüm bu nedenlerle her ülkenin eğitim sistemini öğretmen niteliklerini arttırmaya programlaması ve bu yolla toplumun gereksinim duyacağı nitelikle öğretmen kapasitesini yükseltmesi zorunludur. Bunun gerçekleştirilmesi için farklı strateji ve uygulamalar geliştirme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Türkiye, kökleri çok derinlere uzanan, zengin kültür ve tarih birikimine sahip özel bir ülkedir. Ancak tarihi mirası sayesinde edindiği tüm tecrübelerle rağmen nitelikli öğretmen yetiştirmede kendisine yakışır bir konumda değildir. Bu konu eğitim sisteminin en temel sorunlarından birisi olarak güncelliğini halen korumaktadır. Öğretmenlik mesleğinin manevi bir yönü de bulunmaktadır ve toplum tarafından kutsal bir vazife şeklinde algılanmaktadır. Öğretmenlik eğitimi mezun olunan okulla sınırlı değildir. Öğretmenler

alanındaki gelişmeleri araştıran ve değerlendiren beyin işçileridir. Bu meslek hayat boyu kendi kendine çalışmayı, gelişimi ve toplumu dönüştürmeyi de bünyesinde barındırır. Bütün bu niteliklere sahip öğretmenler, Batı medeniyetlerinde bu gün görülen yeniliğin öncüsü olmuşlar ve hayatın her alanında gelişimin, dönüşümün ve yeniliğin temellerini atmışlardır.

Ülkeler çağdaş bir toplum olma yolunda yürümeye devam ederken eğitimin ve eğitim paydaşlarının itici birer güç olduklarının farkına varmalıdırlar. Eğitim ve öğretim geçmişten günümüze toplumun gelişmesinde çok önemli bir rol oynamıştır. Öğretmenlerin ve eğitim kurumlarının gelişen ve değişen toplumsal yapılarda kullandıkları dinamik bir toplumsal güç olarak ön plana çıkmıştır (Duman, 1991). Esasen Türkiye, öğretmen eğitiminde büyük deneyim düzeyine sahiptir. Bunun nedeni tarihi boyunca kendi eğitim kurumlarında örgün eğitim kurmuş ve bu kurumlara öğretmen yetiştirmiştir (Ergün, 1998). Eğitim ve öğretmenler ayrılmaz bir şekilde bağlantılıdır. Öğretmenler, millet ve toplum olarak gelişen ve varlığını sürdüren gelecek nesillerin yaşına uygun hizmet içi eğitimle yetişmesinde en vazgeçilmez ve etkili unsur olacaktır. Öğretmenler, Eğitim Fakültesini bitirip mesleğe girdikten sonra mesleklerini geliştirebilmekte ve daha etkili olabilmektedirler. Bu nedenle, öğretmenlerin toplumdaki önemini bilmesi, hizmet içi öğretmen yetiştirmenin önemini anlaşılmasında çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, görevdeki mesleki gelişim ihtiyaçlarını yeterlilikleriyle ilişkili olarak belirlerken öğretmenleri tanımanın önemli olduğuna inanıyoruz.

Bir Meslek Olarak Öğretmenlik

Öğretmenin tüm toplumdaki konumu, hem evrensel ve yerel kültürel mirasın diğer kuşaklara aktarılmasında aracı rolü oynaması hem de bireylerin tam potansiyellerini gerçekleştirmelerine yardımcı olma çabaları nedeniyle başkaları tarafından çok değerlidir. 13 Mart 1924'te TBMM'de kabul edilen Orta Öğretim Muallimleri Kanunu, öğretmenlik mesleğini "Devletin kamu hizmetlerinden öğretme ve yetiştirme görevlerini üstlenen ve yapmak" olarak ayrılan bir meslek olarak tanımlamaktadır (Akyüz, 2008). Ayrıca 14 Haziran 1973 tarihinde yürürlüğe giren 1739 sayılı Temel Eğitim Kanunu, öğretmenlik mesleğini "devletin eğitim, öğretim ve ilgili idari işlerini üstlenen özel bir meslek" olarak tanımlamaktadır (Akyüz, 2008). Öğretmenler toplumun ahlakının, öğrenme araçlarının, sınavlarının ve disiplinlerinin savunucusu ve temsilcisidir. Öğretmenler en iyi arkadaşlar, vekil ebeveynler, akademik danışmanlar, akranlar ve topluluk katılımcıdır. Bunların hepsi öğretmenlere daha sık sunulan resimlerdir. Bir ülkenin geleceğini öğretmenler tasarlar. Doktorlar, mühendisler, öğretmenler, avukatlar, askerler, polisler, şoförler kısacası toplumun her kesimini yetiştiren öğretmenlerdir. Öğretmenler her ülkenin geleceğinde çok önemli bir konuma ve role sahiptir. Eğitim sisteminin en temel unsuru öğretmendir. Tüm ülkelerde toplumsal barışın ve sosyal adaletin sağlanmasında, insanların toplumsal yaşama hazırlanmasında ve var olan kültürel değerlerin yeni nesillere aktarılmasında öğretmenlerden kilit rol oynaması beklenmektedir (Özden, 1999). Yukarıdaki tüm tanımlardan da anlaşılacağı üzere öğretmenlik mesleği, insan gibi değerli varlıkları hayatın her aşamasında hayata hazırlayan, onlara meslekler veren, insanların ihtiyaçlarına göre insanlara ve toplumsal tarihe yön veren meslek topluluğudur. Ülkeler, çağdaş milletler düzeyine gelebilmek için öğretmenlik mesleğine gereken önemi vermelidir. Sonuç olarak öğretmenlik mesleğinin tarih boyunca toplumun gelişmesinde büyük önem arz etmiş olması, eğitimin niteliğini ve kalitesini yükseltmek için ihtiyacı olan tüm öğretmenlere verilmesi gerekliliği açısından önemlidir. Bu sebeple öğretmenlerin mesleki gelişim ihtiyaçlarını yetenek açısından değerlendirirken bu mesleğin önemini farkına varmak önemlidir.

Öğretmenin Hayat Boyu Devamlılığı

Hayat boyu öğrenme, mevcut eğitim sistemini yeniden düşünmeyi, örgün ve diğer eğitim sistemlerini ilerletmeyi amaçlayan bir kavramdır (Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012). Başka bir tanıma göre yaşam boyu öğrenme, bireyin yaşamı boyunca bilgi, beceri düzeyi ve yeteneklerini geliştirmeye yönelik tüm etkinlikleri içermektedir. Hayat boyu öğrenme, tüm resmi olmayan, örgün mesleki, hizmet içi ve iş dışı eğitimleri içerir. Öğrenmenin zaman, yer ve demografik değişkenlerden bağımsız olarak her koşul ve nedende gerçekleştiği inancına dayanmaktadır (Dinevski ve Dinevski, 2004). Temsil ettiği bazı temel ilkeleri oluşturmak için bu kavram üzerine çok araştırma yapılmıştır. Bu ilkeler;

- ✓ Bütüncül bir bakış açısı ile ve eskilerin görmezden gelinerek halihazırdaki temel yeteneklerin geliştirilmesi,
- ✓ İnsan kaynakları unsurunu ön planda tutup bu sahada daha çok yatırım yapılması,
- ✓ Öğrenme etkinliklerine dönük faaliyetlerin sürekliliğinin sağlanmasına yönelik destekler ve teşviklerin oluşturulması,
- ✓ Modern dünyanın gerektirdiği öğrenme yollarının tespit edilmesi ve geliştirilmesi,
- ✓ Toplumu meydana getiren tüm paydaşların bilgiye ulaşımının önündeki engellerin kaldırılması,

- ✓ Hayat boyu öğrenme yöntemlerinin oluşturulması hedefiyle kurgulanan tüm olanakların toplumun geneli tarafından kullanılmasının önünü açmak şeklinde sayılmıştır (Ersoy ve Yılmaz, 2009).

Hayat boyu öğrenmenin birbirinden farklı tanımları sunulmaktadır. Bu tanımlardan biri, sınırsız öğrenme anlamına gelen yaşam boyu öğrenme için farklı sınırlar belirlemeye çalışmıştır (Ersoy ve Yılmaz, 2009). Başka bir tanıma göre ise yaşam boyu öğrenme, yaşamın başlangıcından sonuna kadar devam eden bir süreçtir. Bu süreçte yaşam boyu öğrenme, örgün eğitimin sağladığı yaş ve yer sınırlarının dışında, bireylerin eğitim yoluyla kazandığı her türlü beceri, bilgi, tutum ve davranışları içermektedir. Günümüzde insan kalitesinin bir parçası olması gereken yaşam boyu öğrenme becerileri, öğrenme yeterlikleri olarak özetlenebilir (Samancı ve Ocakçı, 2017).

Öğretmenlik Mesleğinin Toplumsal Rolü

Öğretmenlik mesleğinin özel bir yer tuttuğu söylenemez. Çünkü hangi meslekte ya da sosyal konumda olursa olsun öğretmenlik yapmayan kimse yoktur. Öğretmenler, bazı yerlerde, toplumun çocuklarına ebeveynlerinden daha fazla çaba ve zaman ayırabilir. Atatürk'ün öğretmeninin önemini anlatan kısa sözleri. Ülkeyi ancak öğretmenlerin kurtarabileceği, öğretmenlerin yeni neslin işi olacağı vurgulanıyor. Diğer mesleklere saygısızlık etmeden bir mühendis bozuk ve kalitesiz bir bina yaptığında sadece o binada yaşayanlar yıkılır ve ölür. Ancak öğretmenler görevlerini gerektiği gibi yapmazlarsa ülke tarih sahnesinden kaybolabilir. Bu nedenle öğretmenlik mesleğine ve öğretmen eğitimine gereken önemi vermeliyiz (Ayas, 2009). İnsanların sahip olması gereken nitelikler her geçen gün değişirken özellikle öğretmenlik mesleği daha da önem kazanmaktadır. Elbette bireye kazandırılması gereken bu nitelikler ancak eğitimle kazandırılabilir. Öğretmenlere, hem kendileri hem de öğrencileri, uzun vadede ise toplumun tüm bireyleri için yeni beceri ve değerlerin kazandırılması konusunda çok önemli bir sorumluluk düşmektedir. Öğretmenlerden beklenen tüm bu nitelikler nedeniyle, öğretmen yetiştirme programlarının ve öğretmenlik mesleklerinin toplumun ihtiyaç ve taleplerine göre tasarlanması ve meslekte bu taleplere göre öğretmen yetiştirilmesi oldukça önemlidir. Yukarıdakilerin ışığında, bir milletin gücünü ve değerini artırmak ve medeni milletler arasında yer almak için sağlam bir sosyal teşkilat inşa etmek gerekir. Bu örgütlenme öğretmenlik mesleğinde ayrı bir önem taşımaktadır. Bilgi belirli bir amaç için düzenlenmelidir. Bu durum öğretmen ve eğitim kavramını toplum için çok önemli kılmaktadır. Eğitimin var olan değerleri sonraki nesillere aktarmak, bireysel yeteneklerin keşfedilmesini ve geliştirilmesini desteklemek, bireylere bireysellik kazandırmak için yetki vermek ve toplumun gereksinim duyduğu meslek ve becerilere sahip insanları yetiştirmek Bunu yaparak toplumsallık yaratmak gibi hayati bir takım rol ve sorumlulukları vardır. Eğitim sisteminin bu önemli görevleri yerine getirebilmesi için sistem içerisinde yer alan öğretmenlerin nitelikli ve mesleğin gereklerini karşılayabilecek nitelikte olması çok önemlidir.

Öğretmen Nitelikleri

Alanyazın öğretmen nitelikleri bağlamında incelendiğinde, nitelik kelimesinin kalite kavramını ifade etmek için kullanılmakta olduğu görülecektir. Birçok araştırmacı, öğretmen kalitesi ile öğretim kalitesine ayrı ayrı baksa da, ikisi arasında karşılıklı kararlar ve ilişkiler vardır. İki kavramı ayırmak zordur, ancak öğretmen nitelikleri katalizördür. Çünkü kaliteli eğitim, öğretmen mesleğinin niteliklerinin bir neticesidir. Öğretmen nitelikleri bütüncül bir bakış açısı ile ele alınabilir ve aşağıdaki unsurlardan oluşur (Darling-Hammond vd., 2017, s.17):

- ✓ Öğretmenin kişilik yapısı ve mizacı,
- ✓ Öğrenciye öğretilecek ve sunulacak içeriğe yönelik yüksek bir alan bilgisi,
- ✓ Alan bilgisinde kazanılan üst düzey yeteneklerden sonra buradaki bilgilerin öğrenciye nasıl öğretilmesine yönelik pedagoji bilgisi,
- ✓ Öğrencilerin, kişisel farklılıkları, öğrenme esnasında karşılaşılan güçlükler ve öğrenci gelişimiyle alakalı net bir anlayış,
- ✓ Öğretimsel yeteneklerin en önemlilerinden olan öğrenci gereksinimlerine cevap verebilme, bir konunun örgütlenerek açıklanması, gözlem yapabilme, hataların anında belirleyebilme, ve tanılar koyabilme gibi yeteneklere sahip olma,

Yapılan bir araştırmaya göre öğrencilerini gülümseyerek selamlamak bile bir öğretmenin özelliğidir. Araştırmasında, öğretmen niteliklerinde kültürler arası farklılıklar bulunduğunu savunmuş, Hindistan ve Amerika Birleşik Devletleri ile Rusya ve Birleşik Krallık'taki eğitim durumlarını karşılaştırmıştır (Berliner, 2005, s. 205). Örneğin, Hindistan'da nitelikli öğretmenlerin öğrencilerin soru sormasına izin vermediğini tespit etmiştir. ABD'de öğrenciler ders sırasında soru sormaya teşvik edilir. Rus okullarında disiplini sağlamada çok az sorun olduğundan, sınıf yönetimine yönelik yetenekler bir öğretmenin yeterliliği olarak kabul edilmez. Sınıf

yönetimi, öğretmen niteliklerinin bir parçası olarak kabul edilir çünkü sınıfı bozan öğrenci davranışları İngiliz okullarında daha yaygındır. Yapılan başka bir çalışmaya göre, birçok Asya kültüründe, sınıf içi disiplini sağlayabilen öğretmenler yetkin kabul edilir, ancak sınıfın gürültüsü bir yetersizlik işaretidir (Berliner, 2005, s. 205).

Öğretmenlik yeterliliği, öğrencilerin farklılıklarını ele alarak etkili bir şekilde öğrenmelerini sağlayan güçlü ve kapsamlı bir eğitimle ilgilidir. Eğitimin kalitesi, eğitim ve okul koşulları, sosyo-ekonomik çevre, uygulanan müfredat, öğrenci değerlendirme sistemleri, toplu mesleki gelişim ve işbirliği fırsatları gibi birçok dış faktörden büyük ölçüde etkilenmektedir. Müfredatın kusurlu olduğu ve materyallerin kıt olduğu durumlarda en yetkin öğretmenler bile kaliteli öğretim sağlayamayabilir. Ayrıca, öğretim becerileri henüz tam olarak gelişmemiş olan öğretmenler, kaliteli öğretim sağlamak için bazı materyalleri çok iyi kullanabilir veya elde edebilirler (Darling-Hammond, 2000, s. 1). Yüksek nitelikli öğretmenler, eğitimlerinin kalitesini belirleyen faktörlerden yoksunsa "nitelikli" olamazlar. Başka bir deyişle, bir öğretmenin yeterliliği, öğretimin kalitesini garanti etmez. En yenilikçi ve yaratıcı müfredat bile kaliteli eğitim olmadan nadiren başarılı olur (Darling-Hammond ve diğerleri, 2017, s. 34). Bir durumda kaliteli öğretim sağlayabilen bir öğretmen, başka bir durumda bu standarda ulaşamayabilir. Darling-Hammond'a (2014) göre, öğretmenlerin bilgi ve becerileri ile onlardan beklenenler arasında bir çelişki olduğunda kaliteli eğitim sunulmaz. Öğretmenler pedagojik becerilere, gerçek inançlara ve ilham verici bir adanmışlık duygusuna sahip olabilir, ancak çevreleri, kaliteli eğitim sağlama yeteneklerini ciddi şekilde sınırlayabilir (Korthagen 2004, s. 77).

Yeterlilik

Le Deist ve Winterton'a (2005) göre, kullanıldığı çeşitli durumlar da dahil olmak üzere, yetkinliğin ne olduğunu açıkça tanımlayan belirli ve tutarlı bir tanım yoktur. Bununla birlikte, yaygın olarak kullanılan tanımların bazı ortak noktaları vardır. Örneğin Zhu, Wang, Cai ve Engels (2013) yetkinlik alt boyutlarını bilgi, beceri ve tutum olarak ele almaktadır. Clandinin ve Husu'ya (2017) göre, yeterlilikler "bilgi, beceri ve tutumların entegre bir bütünü" olarak görülebilir (s.17). Korthagen'e (2004) göre yeterlilik, davranış potansiyelini ifade eder. Koeppen, Hartig, Klieme ve Leutner'e göre (2013, s.173), bir kişinin belirli bir durumda beklenen görevleri ve davranışları yerine getirmesi için ihtiyaç duyduğu bilişsel yetenekler ve karmaşık yetenek yapılarıdır ve bağlamsal anlamda belirli bir bölgeyi ifade eder. Sadler'e (2013, s.5) göre, yeterlilik aynı zamanda belirli bir hedefe ulaşmak için bir dizi beceri arasından bağlamsal olarak uygun becerileri seçme yeteneğini de içerir. Blömeke ve diğerlerine göre (2015, s.2), belli bir bağlamda sahaya özgü kapasitenin altında yatan bilişsel, duygusal ve motivasyonel temeldir. Tomb'a (2017) göre, yeterlikler bilgi ve becerilerin işlevsel olarak nasıl kullanıldığını açıklama becerisini içerir (s.805). Connell, Sheridan ve Gardner'a göre (2003, s. 142), yeterlilikler özünde güncellenmiş becerilerdir. Başka bir deyişle, performansın itici gücü beceridir.

Öğretmenlerin Mesleki Yeterlikleri

Bugünün öğretim ve öğrenme dünyası. Kaotik, karmaşık, istikrarsız, belirsiz, değişken ve hızla değişiyor. Dolayısıyla bu yeni normalde öğretmenlerin esnek olması, değişim karşısında cesur olması, harekete geçmeye hazır olması, belirsizliğin stresiyle baş etmesi ve yeni durumlara hızla uyum sağlaması gerekmektedir (Lemoine, Hackett ve Richardson, 2017). Eğitimin organik bir bileşeni olan öğretmenler, kullandıkları kitap ve materyallerden, izledikleri müfredattan ve mezun olduklarında ya da iş başındayken değerlendirilmeleri beklenen yeterliliklerden etkilenirler. Tüm bu araçlar daha sonra hızlı değişimlere ve yeni ihtiyaçlara uyum sağlar. Hargreaves ve Shirley'nin (2012) işaret ettiği gibi, bu hızlı ve esnek 21. yüzyıl 21. yüzyılda bile kapsamlı ve kalıcı bir eğitim reformu kısa vadede gerçekleşmeyecek. Yalnızca yetkin öğretmenler inisiyatif alabilir ve ellerindeki araçlar ile çalıştıkları eğitim durumunun ihtiyaçları arasında ortaya çıkan boşluğu fark edebilir. ötesinde gerekli ayarlamaları kendileri yapmak zorunda kalacaklardır. Bu, mesleki niteliklerinize bağlıdır.

Bir öğretmenin yeterlikleri, çeşitli eğitim durumlarında etkili olmak için gerekli kişisel özellikler, bilgi, beceri ve tutumların bütünlük kümesidir (Korthagen, 2004). Yeterli bir öğretmen, Leung'a (2009, s.49) göre, bilgi, beceri, davranış ve uygulamada yüksek standartta yeterli davranış sergileyen nitelikli bir eğitimcidir. İyi bir öğretmen, okulun resmi sorumluluk sürecine etkili bir şekilde katkıda bulunan ve öğrencilerin ve diğer öğretmenlerin başarısı için belirlenen standartları ve örgütsel hedefleri karşılayan kişidir (Sachs, 2016). Kenter ve ark. (2013) Öğretmen mesleki yeterliliği kavramı, öğretmenlerin genel niteliklerinden çok mesleğe özgü niteliklerini vurgulasa da öğretmen başarısını belirleyen inançlar, motivasyon, öz düzenleme gibi kişisel yönleridir. Farrell'a (2013) göre, yeterlik sahibi öğretmenler genel olarak şu beş özelliğe sahiptirler (s.137-149):

- 1) Öğrenciler ve öğrenme ile ilgili bilgileri vardır: Öğrencilerin öğrenme stilleri, ihtiyaçları, ruh halleri, motivasyonları ve dersten keyif almaları gibi faktörlere karşı duyarlı olup onlarla yakın bir ilişki kurmaya (rapport) çalışırlar. Ayrıca öğrencilerin kendi öğrenmelerinden sorumlu olduklarını onlara fark ettirir, yani özerk öğrenmeyi desteklerler.
- 2) Eleştirel öz-değerlendirmede bulunurlar: Öğretimde otomatikleşmemek için eleştirel ve yansıtıcı biçimde kendi uygulamalarını sorgular, öğrencilerinden kendileri ve öğretimleri ile ilgili görüşler alırlar. Karar alma sürecine öğrencileri de dahil ederler.
- 3) Geçmiş deneyimlerden faydalanırlar: Bu deneyimleri yoluyla güçlenen sezgileri ile doğru kararlar verebildikleri gibi, çok çeşitli kaynaklardan (akademik dergiler, konferanslar, meslektaşlardan aldıkları yorumlar vb.) edindikleri bilgileri bir bütün olarak değerlendirebilme yeteneğine sahiptirler. Ayrıca, geçmiş deneyimleriyle oluşturdukları geniş bir strateji ve sınıf rutinleri repertuarına sahiptirler.
- 4) Bilinçli bir şekilde ders planlaması yaparlar: Verimli, rahat ve kolaylıkla ilerleyen dersler planlarlar. Öte yandan bir derste oluşabilecek herhangi bir durumu öngörme yeteneklerine rağmen, dersin akışı farklı bir yöne giderse ve bu durum öğrencilerin hem ilgilerini çeker hem de ihtiyaçlarına cevap verirse orijinal ders planına bağlı kalmaktan vazgeçerler. Ayrıca, öğrencilerin dönütlerini de ders planlamalarına dahil ederler.
- 5) Aktif öğrenci katılımını sağlarlar: Görev tanımları içerisinde yer almasa da sınıf dışında da öğrencileriyle ilgilenmeye devam eder ve onlarla ders dışı aktiviteler yoluyla sosyalleşirler. Çünkü öğrencilerinin iyi oluş hallerine ve onlarla kurdukları etkileşimlere çok önem verirler.

Öğretmenlerin Mesleki Yeterliklerini Etkileyen Etkenler

Yöneticiler ve üyeler arasındaki etkileşimler, bireyin profesyonel öz yeterliliğini etkiler. Bir insan ne kadar olumlu deneyimler ve olaylar yaşarsa, bilgi ve becerileri o kadar artar. Bu şekilde elde edilen bilgiler mesleki öz-yeterlik üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Üstler tarafından övülmek, çalışanlara geri bildirim sağlamak, çalışanların karar alma sürecine katılımını sağlamak, birbirleriyle etkileşim halindeyken çalışanların görüş ve önerilerine saygı duymak gibi çıktılar, çalışanların mesleki öz-yeterliklerine olumlu katkı sağlar (Bolat, 2011, s. 255). Mesleki özyeterliği etkileyen bir diğer faktör ise eğitimidir. Eğitim, özellikle öğretmenler için mesleki öz yeterlikte önemli bir rol oynamaktadır (Yokuş, 2014, s. 43). Öğretmenler, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterlikleri karşılamak için uygun ve etkili bir eğitim almalıdır (Ay, 2007). Ayrıca öğrenci davranışlarını etkileme, öğrenci düzeylerini düşürme, sınıf yönetimi, kültürel farklılıklara uyum sağlama, gelişimsel özellikleri anlama, öğretim materyallerini ve değerlendirme araçlarını kullanma, teknik olanaklar sağlama gibi konularda gerekli yeterlilikleri geliştirir. Öğretmenler için eğitim programları geliştirilmelidir, geliştirdikleri eğitim programları çağın gerektirdiği modern öğretim ilkelerini bünyesinde barındırmalıdır, akademik başarının elde edilmesi bağlamında bu önem arz etmektedir. Bu niteliklerin taşınması için öğretmenlerin üniversitede eğitim almaya başladıkları andan itibaren daha fazla okul deneyimine sahip olmalıdır (Aydın, Ayvaz ve Bektaş, 2015, s. 174).

Öğretmen Yeterlilikleri Bağlamında Türkiye ve MEB Öğretmen Yeterlikleri

Türkiye'de öğretmenlik mesleği, cumhuriyetin kuruluşundan bu yana hep tartışılan ve tartışılan konulardan biridir. Özellikle son 30 yıldaki yeniden yapılanma çabaları eğitim sisteminde yeni değişiklikleri beraberinde getirmiştir. En önemlisi, 1980'lerdeki öğretmen eğitimi uygulamaları, pek çok öğretmenin temel öğretmenlik niteliklerini almadan mesleğe girmesiyle, öğretmenlik mesleğindeki niteliklerle ilgili tartışmalara yol açmıştır. Bu tartışmalar sonucunda Milli Eğitim Bakanlığı 1999 yılında Eğitim Yeterlilik Komisyonunu kurmuş ve bu komisyonun hazırladığı öğretmen yeterliliği 2002 yılında yayınlanmıştır (Seferoğlu, 2004, s. 40). Ülkemizde öğretmen yeterliklerinin genel çerçevesini oluşturmak için 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 45. maddesi uygulanmaktadır. Maddede "Öğretmenlerin genel kültür, mesleki eğitim ve eğitim öğretim açısından sahip olması gereken nitelikler Milli Eğitim Bakanlığınca belirlenir." MEB ve üniversite temsilcilerinden oluşan Öğretmen Yeterlikleri Komisyonu, 1999 yılında öğretmen yeterliliğini tanımlamış ve 2002 yılında uygulamaya koymuştur. Bu yeterlilikler eğitim ve öğretim, genel kültür ve özel alanlar başlıkları altında gruplandırılmış olup talep eden üniversitenin ilgili bölümüne gönderilmiştir. 1999 yılında geliştirilen öğretmen yeterliklerinin uygulamaya konulmasından önce, 2002 senesinde Avrupa Birliği'nce finanse edilen temel eğitime destek projesi (TEDEP) bünyesinde öğretmen yeterliklerinin yeniden tanımlanmasına yönelik araştırmalar başlatılmıştı. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan "Öğretmen Yeterlikleri" kitabında "yirmi birinci yüzyılda eğitim sistemi nasıl bir nitelik taşımalı ve öğrencilerimiz ve öğretmenlerimiz için nasıl bir nitelik istiyoruz şeklindeki sorulara yanıtlar aranmıştır. Türkiye'de tanımlanan öğretmenler için yeterlik konu alanları birçok açıdan Avrupa Birliği ülkelerinde tanımlananlara çok benzemektedir (Özcan, Uzun, 1999).

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Araştırmada bir durumu var olan şekliyle olabildiğince ideal bir şekilde betimlemeyi amaçlayan tarama modeli kullanılmıştır. Karasar'a (1999) göre tarama modeli geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu nedenle araştırma modeli olarak tarama modeli seçilmiştir.

Ayrıca araştırma nitel veri toplama araçlarından, yarı yapılandırılmış görüşme formu kapsamında da gerçekleştirilmiştir. Yarı-yapılandırılmış formlar, kişinin kendisini ifade etmesine olanak sağlayan bir formdur (Büyüköztürk vd., 2012).

Çalışma Grubuna Ait Bulgular

Araştırmadaki katılımcılar İzmir ili Menemen ilçesinde bulunan ilkökul öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise basit seçkisiz yöntem ile oluşturulmuş olup, 12 ilkökul öğretmeni ile görüşme yapılmıştır.

Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracını tarama modellerinde kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme şekli oluşturmaktadır. Araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı-yapılandırılmış formlar, kişinin kendisini ifade etmesine olanak sağlayan bir formdur. Aynı görüşme aracı başka bir araştırma kapsamında kullanılabilir. Görüşme formunda yer alan açık uçlu sorular; esnektir, araştırmacıya olguları derinden inceleme fırsatı verir, yanlış anlamaların giderilmesini sağlayarak, bilgilerin ortaya çıkarılmasına ulaşılabilir (Büyüköztürk vd., 2012). Araştırmacı tarafından hazırlanan 8 tane soru, belirlenen öğretmenlere sorulmuştur.

Mülakat Sorularının Analizi ve Yorumlanması

Çalışma grubunun Mülakat sorularına verdikleri cevaplar, aslını bozmadan orijinal görüşler korunarak araştırmacı tarafından kısaltılması sağlanmıştır. Gizliliği sağlamak amacıyla katılımcı öğretmenler "Ö" kısaltmaları yapılarak belirtilmiştir. Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanan bu araştırmada "içerik analizi" yapılmıştır. Veriler dört aşamada analiz edilmiştir: 1. Verilerin kodlanması, 2. Kodlanan verilerin temalarının belirlenmesi, 3. Kodların ve temaların düzenlenmesi, 4. Bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 228). Analiz sürecinde öncelikle, görüşme kayıtları ve yazılı formlar deşifre edilip çözümlenmeler yapılmıştır.

BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

- ✓ Araştırmada "Sizce öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlilikler nelerdir?" sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 1: Sizce öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlilikler nelerdir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	f
Öncelikle mesleki bilgisi olmalı teknolojik gelişmeleri takip etmeli ve psikolojiden anlamalı	9
İletişim becerisine sahip olmalı	5
Formasyonu olmalı	1

Tablo 1'de "Sizce öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlilikler nelerdir? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu "Öncelikle mesleki bilgisi olmalı teknolojik gelişmeleri takip etmeli ve psikolojiden anlamalı" yanıtını vermiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

"Sadece alan bilgisiyle kalmıyor, pedagojik formasyon bilgilerinde de yeterlilik gerekiyor. Fakat en büyük sıkıntılardan biri çağımızdaki teknoloji jenerasyon farkından kaynaklanan uyumsuzluk var, dolayısıyla çocuklara ulaşmakta biraz daha zorlanıyoruz. Çünkü çocukların farklı eğilimleri var: Facebook, Instagram, Tiktok vb. Bu sebeplerden ötürü öğretmenler gerekli teknolojik donanımlara sahip olmalılar. Alan bilgisi tabii ki önemli, pedagojik formasyon, konuşma ve iletişim becerisi çok önemli. Mesleğin ağırlığının farkında olmalı ve buna göre davranmalı. Örneğin İç Anadolu Bölgesi'nde görev yapıyorsa onların şivesine göre konuşarak çocuğa ulaşabilir. Empati ve sempati gibi duygulara sahip olabilme ve bu duyguları yansıtabilme açısından da yeterli olmalı. Öğretmenlerimizin öncelikle çocuk psikolojisinden çok iyi anlaması gerekir. Öğretmen çocukların içinde bulunduğu yaşa göre psikolojisini çok iyi bilmeli, çocuğun içinde yaşadığı ailenin ve çevrenin sosyoekonomik özelliklerini bilmelidir. Bunlardan sonra da öğretmenin alan bilgisine ve pedagojik bilgiye sahip olması önemlidir. İçinde bulunduğumuz çağda öğretmenin çağın gerektirdiği teknolojik

donanımına da sahip olması çok önemlidir. Derslerini işlerken elinden geldiğince teknolojik imkânlardan en üst düzeyde yararlanmalıdır. Öğretmen kendini güncellemek zorunda, eğitim devamlılık istiyor. Öğrenciler çeşit çeşit ... Her sene çok değişik karakterde ve çok değişik yetiştirilmiş çocuklarla karşılaşılıyor, o çocukları eğitebilmek ve ulaşabilmek için öğretmenin kendini hem teknolojik alanda hem psikolojik alanda geliştirmesi gerekiyor. Çocuklar; özellikle de tek çocuk olanlar, eskiye göre daha değişik davranışlara sahipler ve bu tür çocuklarda daha değişik sıkıntılarla karşılaşılıyor. Bir kere anneler babalar helikopter anne baba rolündeler. Dolayısıyla çocuklar okul yaşına gelene kadar pek bir şey yapmamış ve bazı davranışları kazanmamış olabiliyor. Öğretmenlerin her şeyden önce bu çocuklara ulaşabilme ve bu çocukları yönlendirebilme kapasitelerini geliştirmeleri, bu çocukların için neler yapabileceği, nasıl olup da onlara ihtiyacı olan eğitimi öğretimi verebileceğiyle ilgili hizmet içi eğitimlerle veya sosyal iletişim alanlarından bulduğu bilgilerle, bu konuda uzman insanlarla kendini geliştirmesi gerekiyor. Eskiye oranla sıkıntılı çocuklarımız çok fazla... Fiziksel olarak ve ruhsal olarak bazı çocuklarımız çok sıkıntılı. Tüm bunlar için öğretmenin kendini geliştirmesi ve yenilenmesi gerekiyor. Ben normal gelişime sahip çocuklarla ilgileniyorum ama sınıfımıza kaynaştırma adı altında çok değişik çocuklar gelebiliyor. Biz bunlara "özel çocuklar" diyoruz. Otistik var, öğrenme güçlüğü çeken var, özel eğitime uygun olup yer bulamayıp sınıfımıza gelen çocuklar var. Bu çocukların da ilerlemesi ve hakkı olan eğitimi, öğretimi alabilmesi için öğretmenin bu alanda da kendini geliştirmesi gerekiyor. Hizmet içi eğitimler faydalı oluyor ve öğretmenin deneyim kazanarak da kendini geliştirmesi söz konusu çünkü ben sınıfıma gelen böyle özel gereksinimli öğrencilerle bu alanda kendimi epey bir geliştirdim. Epey bir deneyim kazandım. Bu konudaki uzmanlardan çok fikir aldım; yani öğretmen hangi alanla, hangi öğrencilerle ve hangi seviyedeki öğrencilerle uğraşıyorsa o alandaki uzmanlardan destek ve fikir almalı. Onlardan aldığı bilgilere kendi deneyimlerini de katarak ilerlemeli ama "Yeterliyim, ben oldum, her şeyi halledebilirim." demek bir öğretmene uygun değil bence çünkü her şey durmadan değişiyor ve güncelleniyor. Eğitim işiyle uğraşan öğretmenler de bu yüzden kendini güncellemek ve zamana uymak, zamanın içinde zamanın özelliklerine uygun olarak gelmiş öğrencilere kendini uydurmak zorunda çünkü bizlerin öğrencilere göre bir öğretmen olmamız gerekir. Yoksa öğrenciler bize ulaşamaz. Bizim ise görevimizin öğrencilere ulaşmak olduğunu daima göz önünde bulundurmalıyız. Bir öğretmenin öncelikle alan bilgisine sahip olması çok önemli ancak bu alan bilgisini karşısındaki öğrencinin yaşına, seviyesine, yeteneklerine uygun bir şekilde aktarabilmek ve bilgiyi doğru şekilde aktarmak da büyük önem taşıyor. Tabi bunun için öğretmenlerin gerekli pedagojik bilgi ve deneyime de sahip olması gerekir. Nitelikli bir eğitimin öğretimin nitelikli bir öğretmenle sürdürülebileceğine inanıyorum. Bu nedenle bir öğretmenin öncelikle mesleki bilgisi iyi olmalı, alanında kendini geliştirmeli, gerekli eğitimleri almalı ve gelişime açık olmalıdır. Öğretmenin sınıf içi ve sınıf dışı ortamlarda eğitimi planlaması çok önemlidir. Öğretme sürecini iyi yönetmeli ve doğru değerlendirmelidir. Her öğrencinin kişisel özellikleri doğrultusunda öğrenebileceği birçok şey vardır, öğretmen bunu göz önünde bulundurarak kapsayıcı eğitim yapmalı. Bir öğretmen daima güncel gelişmeleri takip ederek kendini geliştirecek faaliyetleri takip edip bu faaliyetlere katılmalıdır. Öğretmen yeterlilikleriyle ilgili olarak yapılan birtakım araştırmalarda 6 ana yeterlilik, 31 alt yeterlilik ve 233 performans göstergesinden oluşan öğretmen yeterliliklerinin hazırlanmasında çeşitli grupların katkıları olmuştur. Bu katkılar arasında 49 öğretim kurumunun görüş ve yetkilerine değinilmektedir. Öğretmen yeterlilikleri yeni müfredat kapsamında öğrencileri hazırlayacak, öğretmenlerde bulunması gereken bilgi, beceri ve tutum özelliklerini içermektedir. Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının öğretmenlerin hizmet öncesi eğitiminde, öğretmenlerin seçiminde, öğretmenlerin performanslarının değerlendirilmesinde, öğretmenlerin kendilerini tanıma ve geliştirmelerinde öğretmenlerin gereken yeterliliklere sahip olmaları çok önemlidir. Öğretmenlik mesleği yeterlilikleri mesleki bilgi, beceri ve tutumlar olarak tanımlanabilir kısaca. Bir öğretmenin öncelikle alan bilgisi ve genel kültür bilgisi yeterli olmalıdır. Öğretmenler derslerinde güncel konulara yer vermelidir. Derslerini öğrenci seviyesine göre işleyebilmeli ve öğretim yöntem ve teknikleri konusunda yeterli olmalıdır. Öğrencilerinin derste aktif olmalarını sağlamalıdır. Öğrencilerine dersi sevdirebilmeli, derslerde öğrencileriyle uyum içinde olmalı ve derslerde araç-gereç kullanabilmeli, derslerini öğrencileri sıkmadan işleyebilmeli, derste öğrencilerinin dikkatini toplayabilmeli ve eğitim-öğretime önem vermelidir. Derslerini çağdaş eğitim anlayışına göre işlemelidir. Derse hazırlıklı gelmeli, dersi eğlenceli bir hale getirmeli, öğrencileri için ders dışı aktiviteler düzenlemelidir. Derslerinin sonunda gerekli ölçme ve değerlendirmeleri yapmalı ve derslerini öğrenci merkezli işlemelidir. Öğrencileri araştırmaya yöneltmeli, ezberci eğitim sisteminden uzak durmalıdır. Öğrencilerin anlayamadığı yerleri tekrar işlemeli, derslerde MEB programını uygulamalıdır. Her şeyden önce öğretmen, empati yeteneğine sahip olmalı. Karşısındaki öğrencinin psikolojisi çok değerli. Bu yüzden öğretmenin gerekli pedagojik eğitime de sahip olması çok değerli. Alan bilgisi ise bence bundan sonra geliyor. Kendini geliştirebilme becerisi her branşta çok önemli. Aslında öğretmen yeterlilikleri biraz ekonomiye de dayanıyor. Bu yüzden bu dönemde pek yeterli olabiliyor muyuz, bilmiyorum. Yeterlilikler için kendini geliştirmek, çok önemli. Her nesil bizden farklı şeyler bekliyor. Bu beklentileri karşılayabilmek için teknolojik ve güncel gelişmeleri devamlı takip etmek gerekiyor. Ben de bol

bol kitap okuyarak ve sosyal ağlardan yararlanarak kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Öncelikli iyi ve sorumluluk sahibi bir birey olmalı ve alanında yeterli olmalı. Teknolojiyi iyi kullanabilmek. Kendini teknolojik ve güncel gelişmeler bağlamında sık sık yenilemeli. Öğrenciye örnek olmalı. Öğrenciye planlı ve programlı olmayı öğretebilmek için zamanı iyi kullanmalı. Sınıf yönetimi konusunda bilgili olmalı ve sınıfa hâkim olabilmeli. Derslerde sorgulayan, araştıran ve soru sormaktan çekinmeyen bireyler yetiştirmeli. Her öğrencinin dikkatini çekebilmek ve her öğrencinin derste aktif olmasını sağlamalı. Dersleri zayıf ve özgüveni düşük olan öğrencileri cesaretlendirebilmek, başarabileceğine inandırmalı. İyi bir iletişim becerisi olmalı. Ders anlatırken ses tonunu iyi kullanabilmeli ve derste gerektiği şekilde ses tonunu değiştirip ayarlayabilmeli.” (f=9)

“Öncelikle bir öğretmen iletişim becerisine sahip olmalıdır. Bir öğretmen ne kadar alanında yeterli olursa olsun, iyi iletişim kuramıyorsa sahip olduğu bilgileri de aktarmada sıkıntı yaşar. Daha sonra da alanıyla ilgili becerilere sahip olması, sonrasında da alanlar arası yani diğer branşlarla ilgili bilgilerle de kendini desteklemelidir. En başta öğretmenlerin iyi bir insan olması gerektiğini düşünüyorum. Mesleki yeterlilik çok önemli ama hepimiz üniversitelerde akademik alanlarda gerekli bilgileri alarak mezun oluyoruz. Okullarda üniversitelerde öğrendiğimiz akademik bilgilerin çok çok azını çocuklara yansıtıyoruz. Bir öğretmen en başta insan sevgisiyle dolu olmalı sonra da çocukları çok sevmelidir. Ayrıca öğretmen güçlü bir kişiliğe sahip olmalıdır. Öğretmen önce insan olarak kendini yetiştirmeli, farklılıklara ve tüm öğrencilere saygılı olmalı, tüm canlılara saygılı olmalı. Öncelikle saygı diyorum. Mesleki alan bilgisi ve öğretme teknikleriyle ilgili konularda öğretmen yeterli olmalı. Psikoloji ve insan ilişkileri konusunda yetkin olmalı, davranış bilimlerinde bilgili olmalı. Öğretmenlerin ayrıca fizyoloji eğitimi de alması gerektiğini düşünüyorum. Psikoloji alanı tipolojiyle ilgilidir. Tipoloji insanların fiziksel özelliklerine göre davranış özellikleridir. Bir öğretmenin tipolojiye de hakim olması gerektiğini düşünüyorum. Kendi branşım için konuşursam örneğin, ben öğrencilerime melekleri anlatırken kimya alanından, Einstein’ın izafiyet teorisinden faydalaniyorum. Biyolojiden insanın yaradılışıyla ilgili konuları anlatırken yararlanıyorum. Kozmoloji biliminden de yararlanıyorum derslerimde. İnsanın sürekli gelişim içinde olan bir varlık olduğu düşünülürse çağımızın değerleri, anlayışı ve teknolojilerine; öğretmenin tüm bu alanlarda gerekli yeterliliğe ve tüm bunları harmanlayabilecek yorum gücüne sahip olması gerekir. Öncelikle bir eğitimcide bulunması gereken en önemli özellikler; işini severek yapması, çocukları sevip onlara karşı sabırlı olması... Öğretmen tüm bunları severek ve içinden gelerek yapmalı. Bir eğitimcide olması gereken en önemli özellikler bunlardır. Sevmediğimiz bir işi yapmak ne kadar sıkıcıysa öğretmenlikte de işin sırrı işini ve çocukları severek motivasyonlu olmak.” (f=5)

“Formasyon; yani pedagojik formasyon önemli. Bir öğretmenin mutlaka formasyonu olmalı. Hepimiz öğretmeniz, akademik açıdan yeterlilikle geliyoruz. Çocuğu iyi tanınması gerekir sosyal ve psikolojik açıdan. Öğretmenin anne ve baba olması da çocuğa bakış açısını çok değiştirebiliyor. Kısacası öğretmen öncelikle öğrencisini iyi tanıyıp onun ruhuna dokunabilmelidir.” (f=1)

✓ Araştırmada “Branşınız bakış açısıyla düşünüldüğünde öğretmenin sahip olması gereken nitelikler nelerdir? ” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 2: “Branşınız bakış açısıyla düşünüldüğünde öğretmenin sahip olması gereken nitelikler nelerdir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	f
Kendi alanında yeterli olmalı ve çağın gerektirdiği donanımlara sahip olmalı	11
Empati yapabilmeli	3
Konuyu analiz edebilmeli	1

Tablo 2’de “Branşınız bakış açısıyla düşünüldüğünde öğretmenin sahip olması gereken nitelikler nelerdir? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir bölümü (f=11) “Kendi alanında yeterli olmalı ve çağın gerektirdiği donanımlara sahip olmalı” yanıtını vermiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Branşım bakış açısıyla düşünürsem deney yapabilme yeteneği tabi ki çok önemli. Bizim okulda her ne kadar laboratuvar olsa da bazı teknik aksaklıklardan ötürü biz de deney yapamıyoruz. Alanımız (fen bilimi alanı öğretmeni olduğu göz önünde bulundurulursa) sürekli yenilenen bir alan olduğundan günlük bilimsel bilgilerin takip edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Dolayısıyla öğretmen bu bilimsel bilgilere ulaşabilmeli, bunlarla ilgili en azından merakı olması gerektiğini düşünüyorum. Öğretmenin okumayı sevmesi ve güncel gelişmeleri takip etmelidir. Kültürel ve bilimsel gelişmeleri, sosyal etkinlikleri takip etmesi de çok önemlidir. Branşım doğrultusunda düşünürsek öğretmenin kültürel bir kimlik de taşıması gerekir. Branşım olan edebiyat, içinde birçok bileşeni barındırır. Bir Türkçe öğretmeni tarih ve coğrafya da bilmek zorundadır; yani branşıyla ilgili diğer alanlarda da bilgi sahibi olmalıdır. Öğretmenin öncelikle kendi alanında yeterli olması gerekiyor. Öğrencilerini iyi tanınması ve sevmesi gerekiyor. Öğrencilerine öncelikle iyi insan olmayı öğretmesi gerekiyor. Doğaya, çevreye, ülkeye faydalı olabilecek insanlar yetiştirmeliyiz. Öğrencileri kültürel anlamda yeterli,

bilgili, çağının gerektirdiği donanımlara sahip olarak yetiştirmek çok önemlidir. . Kendi branşım bağlamında düşünürsem biz öğrencilerin yaratıcılıklarını ortaya çıkarmaya çalışıyoruz. Dolayısıyla çocuklar dersimizi beğeniyor ve seviyorlar. Çocuklara dersleri sevebilecekleri ve ilgilerini çekebilecekleri şekilde dersi anlatabilmek çok önemli aksi halde çocuktan hiçbir verim alamıyorsunuz. Bu yüzden her zaman derslerde çocukların ilgi alanlarını göz önünde bulundurmak gerekiyor. Şu an sosyal bilgiler alanında (branşım açısından düşündüğümde) artık teknolojiyi iyi kullanan ve görsel bir anlatımı benimseyen bir yaklaşımın önem kazandığını görüyorum. Mümkün olsa öğrencileri çok fazla alan gezisine çıkarabilirsek tabi ki çok yararlı olurdu. Bir yandan milli birlik ve beraberlik duygusunu işlemek, bizim branşımız için çok değerli. Çevresinde ve dünyada olan olaylara duyarlı bir tutum sergileyen öğrenciler, benim için çok değerli. Bu saydığım tüm alanlarla ilgili yeterlilik çerçevelerinde kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Kendi branşım olarak düşündüğümde öğretmenin fen bilimleri öğretim programına da hakim olması gerekir; yani öğretmenin alan bilgisi çok iyi olmalıdır. Branşıyla ilgili temel bilgi ve becerileri sergileyebilmelidir. Akademik olarak kendini geliştirmiş olan bir öğretmenin öğrencileri de başarılı olur. Bilimsel, teknolojik, pedagojik bilgilerini bir öğretmen sürekli geliştirmeli. Fen öğretimi süresince mesleki deneyimlerini kullanarak bir öğretmen çeşitli uygulamalar gerçekleştirmeli. Bunu öğrencilerinin ilgi ve ihtiyaçlarına, yaşadıkları çevreye göre uygulamalıdır. Diğer branşdaşlarıyla, velileriyle, diğer kurumlarla öğretmen işbirliği içinde olmalıdır. Aynı zamanda öğretmen iyi bir iletişim kurmalı, mesleğini severek ve isteyerek yapmalıdır.” (f=11)

“Branşım rehberlik; olaya rehber öğretmen gözüyle baktığımda öğretmenlerin empati kuramadığını görüyorum. Bir eğitimci için empati kurabilmek çok çok önemlidir. Doğru, herkese göre değişir; bakış açıları herkese göre değişebilir ama öğretmenlerin büyük çoğunluğunda kuralcı olmak var. Bu durum ise çocuğun içinde bulunduğu dönemin ve kişiliğinin özelliklerine uymayabiliyor. Dolayısıyla çocuk bunlara uymakta sıkıntı yaşayabiliyor. Böyle olunca da çocuk hemen damgalanıyor: ‘kötü çocuk’, ‘yaramaz çocuk’ diye... Aslında ne eğitim ortamı ne okul ve sınıf kuralları ne de ders saatleri ve ders süreleri ne de müfredat çocuk için uygun olmayabiliyor. Durum böyle olunca da çocuğu zorlayarak çocuğa bir şeyler yaptırmaya çalışıyoruz. Örneğin, matematik çok önemli bir ders ama çocuğun sayısal zekâsı gelişmemişse ya da sayısal zekâsını geliştirmeden geldiyse bu zekâ alanı gelişmiş ya da kendisiyle bu zeka alanında aynı olmayan çocuklarla sınıf ortamında bir arada bulunması çocuğu köreltir. Bu noktada öğretmenlerin empati kurması gerektiğine inanıyorum. Empati kuran bir öğretmen böylece çocuğa ön yargılı bakmaz, ön yargılı bakmayınca da sınıf içerisinde bu tür çocukları sınıf içinde farklı çalışmalarla ve farklı ödevlerle destekleyecektir. Tek tip konu ve tek tip ödevlerle dersi işlemek öğrenciyi sıkır. Bunun temelinde de öğretmenlerdeki empati kurma yeteneğinin yetersiz oluşu olduğunu düşünüyorum. Bireysel farklılıkları anlamlandırma olarak da öğretmenlerde eksiklikler olduğunu düşünüyorum. A öğrencisi yapıyor, B öğrencisi yapamıyor diye bireysel farklılıklara dikkat etmeden çocuğun özel bilgileri örneğin veli toplantılarında diğer veliler önünde sunuluyor ya da öğretmen bunu sınıf ortamında da yapabiliyor. Örneğin, öğretmen diyor ki:” Bunu anlamayacak ne var? Bak diğer arkadaşların hep anladı.” Diyerek çocuğu rencide etmiş oluyor. Çocuk bu yüzden dersten ve okuldan soğuyor. Dolayısıyla bir öğretmen daima bireysel farklılıkları göz önünde bulundurup dikkate almak zorundadır. Öğretmen öncelikle merhametli olmalı ve çocukları sevmeli o sınıfta onun gözünün içine bakan çocuklara karşı güven vermeli. Öğrenciler ve anne babaları, öğretmenlerine güvenmelidir. Öğretmen bu güveni hissettirmeli, yaşatmalı ve öğretmen çok empati yapmalı. Çocuğu suçlayıcı tarzda değil sorunu nasıl çözebileceğini, çocuğun nasıl ilerlemesini sağlayabileceği düşünceleriyle yaklaşmalı. Öğretmen kalbini sevgiyle doldurmalı, karşısındaki kişi nasıl davranırsa davranırsın; öğretmen daima çözümcü ve barışçıl bir düşünce tarzına sahip olmalı.” (f=3)

“Öğretmen (alanım olarak düşünürsem) konuyu analiz edebilmeli, uygulamalı çalışmalar yapabilmeli, laboratuvarı kullanabilmeli, tabi her okulda laboratuvarların bulunması da önemli bunun için etkinlikleri öğrencilerine uygulamalı olarak gösterebilmeli, analiz yapmayı çocuğa uygulamalı olarak gösterebilmeli.” (f=1)

✓ Araştırmada “Öğretmenlerin yeterliliklerinin geliştirilmesinde MEB’e düşen görevler nelerdir?” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 3: Öğretmenlerin yeterliliklerinin geliştirilmesinde MEB’e düşen görevler nelerdir?

Sorusuna dayalı görüşler	
Temalar	f
Seminerler cazip hale getirilmeli, Çalışma koşulları ve ekonomik durumları iyileştirilmeli	13

Tablo 3’de “Öğretmenlerin yeterliliklerinin geliştirilmesinde MEB’e düşen görevler nelerdir? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların tamamına yakını (f=13) “Çalışma koşulları ve ekonomik durumları iyileştirilmeli” yanıtını vermiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Bakanlık öğretmenlere seminerleri bol bol ve aktif bir şekilde verebilmeli, MEB’in hazırladığı seminerler öğretmenlere cazip gelmiyor. Cazip hale getirilmesi gerekir. Bakanlığın bakış açısıyla öğretmenler arasında uçurumlar var. Öncelikle bu uçurumların kaldırılması gerekir. Örneğin kendi branşım anlamında düşünürsem deney yapamayan öğretmenler de var.

MEB her ne kadar sistemi sık sık değiştirse de sistem hep aynı kalıyor... Sınıflardaki öğrenci sayıları çok fazla, alanım için yine düşünürsek okulda laboratuvar bulunması çok önemli. Şu an çoğu okulda laboratuvar yok. Olan laboratuvarlar da sadece yetersizliği bahane edilerek kapatılıyor. Çocuğa hem psikolojik hem de akademik olarak dokunabilmek için öncelikle bu şartlar karşılanmalı. Hizmet içi eğitimler açısından düşünürsek bu eğitimler zorunlu değil gönüllü olmalı. Biz bu eğitimlere zorunlu olduğunda, istemeyerek gidince bizim açımızdan bu eğitimler çok verimli olmuyor. Bu yüzden hizmet içi eğitimler isteğe bağlı olarak yapılmalı. Ayrıca dersler de sadece okulda yani dört duvar arasında değil, uygulamalı olarak daha geniş çevrede yapılmalıdır. Örneğin, çocukların spor, resim ve müzik derslerini yapacağı alanların daha geniş olması gerekir. Bedensel etkinlikler eğitime daha fazla dahil edilerek öğrencilerin zamanlarını daha eğlenceli bir şekilde geçirmeleri sağlanabilir. Dört duvar arasında ders işlenmesi, derslerin verimsiz bir şekilde işlenmesine sebep oluyor. Öğretmenlerin yeterliliğini geliştirme için bugüne kadar hep monoton kurslar verildi. Genelde de öğretmenler zorunlu tutuldu. Zorunlu tutulan kursların öğretmenlere hiçbir faydasının olduğunu düşünmüyorum. Bu şekilde öğretmenlerin zorunlu tutulduğu kurslar öğretmenlere hiçbir şey vermiyor ve öğretmen için hiç verimli olmuyor. Öğretmenlere ihtiyaç duyduğu alanlarda o alanlara özgü eğitimin verilmesi gerekir. Örneğin ben branşımla ilgili olmasa da ilkyardım kursu almak istiyorum. Kurslara baktığımızda öğretmenlere ihtiyacı olan alanlarda eğitim verilmediğini ve öğretmenlerin eğitime de etkili katılmadığını görüyoruz. Bu noktada hem eğitimlerin çeşitlenmesi hem de öğretmenlere istedikleri zaman istedikleri eğitime ulaşabilme imkanının verilmesi gerekir. Hizmet içi eğitim konusunda zayıf olduğumuzu ve bu hizmet içi eğitimlerin de farklı yöntemlerle yapılması gerektiğini düşünüyorum. Her ne kadar online eğitimlerin devreye girmesiyle bu durum aşılsa da bu konuda hala yeterli olduğumuzu düşünmüyorum. Öğretmenlerin ekonomik düzeyinin insanca yaşanabilir bir hale gelmesi çok önemli. Biz öğretmenler çok büyük bir özveriyle çalışıyoruz çünkü ekonomik koşullar bizi çok fazla zorluyor. Durum böyle olunca motivasyonumuz düşüyor ve verimliliğimiz azalıyor. Biz öğretmenler sadece okul saatlerinde değil, okul saatleri dışında da okulda kalıyoruz. Sosyal etkinlikler ve kültürel etkinlikler düzenleriz ama hepimizin özel hayatlarımızda da öğretmen kimliğimizin dışında düşünürsek çok fazla sorumluluğumuz var. Biz öğretmenler, çalışma koşulları ve ekonomik açılardan rahatlatılsak çok daha verimli oluruz, diye düşünüyorum. MEB’den beklentim öncelikle okul ortamlarının düzeltilmesi. Bizi geliştirme anlamında ise seminer dönemlerimizde gerçekten uygulanabilir hizmet içi eğitimler bizlere verilmeli. Kâğıt üzerinde ve sadece dinlemeye dayalı hizmet içi eğitimlerin öğretmeni kesinlikle geliştirmediği kanaatindeyim. Mesela Öğretmen Akademisi Vakfı’nın eğitimleri çok keyifli ama verilen eğitimlerin bizim okullarda uygulanabilirliği tartışılır... Bütün bunların göz önünde bulundurulduğu bir yaklaşımla biz öğretmenlere eğitim verilebilir.” (f=13)

Verilen diğer cevaplar ise;

“MEB’in de öğretmen yeterlilikleriyle ilgili çalışmaları var. Öğretmenlere bireysel olarak ihtiyaçları sorulmalı çünkü kendi ihtiyaçlarını en iyi yine öğretmenin kendisi bilir. Dolayısıyla öğretmen yeterliliklerinin geliştirilmesinde bu şekilde düşünüyorum.”

✓ Araştırmada “Sizce öğretmenler, bulunması gereken tüm yeterliliklere sahip midir?” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 4: Sizce öğretmenler, bulunması gereken tüm yeterliliklere sahip midir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	f
Tüm yeterliliklere sahip değiller	12
Yeterliler	2

Tablo 4’de ” Sizce öğretmenler, bulunması gereken tüm yeterliliklere sahip midir? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların çoğunluğu (f=12) “tüm yeterliliklere sahip değil” yanıtını vermiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Öğretmenler tabi ki tüm yeterliliklere sahip değil. Öğretmenlerin sabit kalmayıp sürekli kendini geliştirmesi gerekir. Hem akademik açıdan hem psikolojik açıdan öğretmen kendini geliştirmeli, okumalı ve sanata önem vermelidir. Gezmeli, görmeli tabi bunun için öncelikle öğretmenin ekonomik açıdan da desteklenip iyi bir duruma gelmesi gerekiyor. Genel anlamda baktığımda bazı yeterliliklerin öğretmenlerde zayıf olduğunu görüyorum ama bizde genellikle öğretmenlerin akademik anlamda iyi olduğunu görüyorum. Şu an çalıştığım okullarda da alanlarında çok iyi öğretmenlerimiz var. Zaman zaman bazı öğretmenlerin iletişimde

farklılıklar var, her öğretmenin davranışı farklı. Öğretmenlerin yeterliliklerinin tam olduğunu söyleyebilmek, tabi ki pek mümkün değil çünkü öğretmenler arası kişisel farklılıklar da çok fazla. Örneğin, aynı branşta bile çok değişik kişiliğe sahip öğretmenlerle karşılaşabiliyoruz. Dolayısıyla ben öğretmenin yeterliliklerini geliştirmesinin kişilik özellikleriyle ilişkili olduğunu düşünüyorum. Bu bağlamda öğretmenin gelişime açık biri olması çok önemli. İdealist öğretmenlerimiz var ama hiç yeterli olmayan, geçim derdine düşmüş, günü geçirme derdinde olan öğretmenleri de çok görüyoruz. Bir nefer gibi fedakâr ve çalışkan öğretmenlerimiz daima olmuştur, olacaktır. Bu tip öğretmenler, biraz da milletimizin sahip olduğu kültürün ve ahlak yapısının eseridir. Eksikim yok diyemem. Diyen öğretmene de karşıyım çünkü öğretmen kesinlikle kendini devamlı güncellemeli ve yenilemeli. Öğretmen kendini yenileyip geliştirmezse verimi düşer. Çocuklara vermesi gereken eğitime ulaşamaz. Öğretmen belki kendisi yetersiz olduğunun farkına varmaz ama çocuklar tohum gibidir, ekip biçtiğimizde yani öğrencilerin eğitim işi bittiğinde sonuçtan memnun kalmayız. Ben devamlı olarak kendimi geliştirmeye çalışıyorum, eğitim olarak da kendimi geliştirdim. Kırk yaşından sonra biri tezli, biri tezsiz iki tane yüksek lisans yaptım ve devamlı hizmet içi eğitimler aldım. Bu eğitimlere katılmaya da devam ediyorum, özellikle güncel teknolojik gelişmelerle ilgili (robotik kodlama gibi) eğitimler almaya çalışıyorum. Sınıfta neye ihtiyaç varsa onu tespit edip sınıfta çocuklara ulaşmaya ve çocuklardan verim almaya çalışıyorum. Çocuklar artık çok değişik özelliklere sahip... Çok ileri düzeyde çocuklar var, çok farklı tarzda çocuklar var. Bu çocuklar karşısında eski eğitim sistemiyle öğretmenin eğitim vermeye çalışması doğru değildir. Kendini hiç geliştirmeyen öğretmenler, sınıfta kaos yaratıyor, çocukların gelişimini engelliyor ve bunun farkına varmıyor çünkü gelişime kapalı ve eleştirileri duymuyor. Ben, kendimi hiçbir zaman mesleğimde tam olmuş, tam olarak her konuda çok yeterli bulmadım ve bu kadar hızlı değişimler karşısında kendimi devamlı güncellemek niyetindeyim. Emekli oluncaya kadar da bu bakış açım devam edecek. Öğretmenler yeterlidir diyemem. Alan bilgisinde yeterlidirler ama sınıf yönetimi, iletişim, empati ve teknoloji becerileri açısından öğretmenleri çok da yeterli bulmuyorum. Hepimizin kendi kişisel kaygıları var ve maalesef bunlar sınıflara yansıyor. Sınava dayalı bir eğitim yaptığımız için bu doğrultuda konular üzerinde durup öğrenci gelişimi için önemli olan diğer konuları es geçiyoruz ya da bu konuların üzerinde durmuyoruz.” (f=12)

“Ben bütün meslektaşlarımın genel anlamda yeterli olduklarını düşünüyorum. Bu yeterliliklerini daha üst düzeye taşımada her öğretmenin aynı istekte olmadığını da zaman zaman maalesef gözlemliyorum. Öğretmenlerin böyle olup böyle düşünmelerinde de içinde bulunduğu hayatın şartlarından kaynaklanan bazı sebepler olabileceğini düşünüyorum. Öğretmenlerin sahip olması gereken tüm yeterliliklere sahip olduklarını düşünüyorum çünkü dört yıllık akademik eğitim alıp KPSS gibi bir sınavı geçip Doğu görevimizi de yapip üstüne yılların getirdiği tecrübeleri ediniyoruz. Bütün öğretmenlerimiz elbette mesleğinde fazlasıyla yeterli ama mutlu olmak da her meslekte olduğu gibi bizim meslekte de çok önemli. Öğretmen mutluyorsa eğer, sahip olduğu tüm yeterlilikleri öğrencilerine yansıtabilir.” (f=2)

Verilen diğer bir cevap ise;

“Öğretmenlerin çalıştığı koşullar özellikle günümüzde çok yıpratıcı. Dolayısıyla yıpratıcı olduğu için öğretmen yeterliliklerinin konuşulması, daha da tartışmaya açık bir durum haline geliyor. Üniversiteden yeni çıkmış bir öğretmenle tecrübeli bir öğretmenin bilgisi, yeteneği ve öğrenciye bakış açısı tabi ki farklı olacaktır. Aslında şöyle bir durum da var: Her öğretmen farklı alanlarda yeterli. Bir öğretmen örneğin robotik kodlamada iyi olabilir ya da müzik hakkında bilgisi olabilir; yani öğretmenin farklı konu ve alanlarda yeterlilikleri olabilir. Eski nesil öğretmenlerle yeni nesil öğretmenler arasında tabi ki çocuklara uyum açısından sıkıntılar olabiliyor. Eski nesil olup uyum sağlayabilen öğretmenler de yok değil tabi ki... Dolayısıyla tüm yeterliliklere sahip olan mükemmel bir öğretmenin var olabileceğini ben düşünmüyorum.”

✓ Araştırmada “Öğretmen yeterliliklerinin öğrenci başarısına etkileri nelerdir?” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 5: Öğretmen yeterliliklerinin öğrenci başarısına etkileri nelerdir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	f
Her açıdan olumlu yönde etkiler öğrencinin ufku genişletir, başarısını artırır	15

Tablo 5’de “Öğretmen yeterliliklerinin öğrenci başarısına etkileri nelerdir?” Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların tamamı (f=15) “Her açıdan olumlu yönde etkiler öğrencinin ufku genişletir, başarısını artırır” yanıtını vermiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Öğretmenin yeterli olması bakış açısının geniş olması demektir. Öğretmenin bakış açısı genişledikçe öğrencilerini daha iyi aydınlatır. Böylece öğretmen, öğrencilerine daha güzel bir gelecek fırsatı yaratıp öğrencilerini daha iyi yönlendirebilir. Elbette ki kendini geliştirmiş bir öğretmen öğrencilerine çok şey

katacağıdır. Öğrencileri de böylece aydınlık bakış açısına sahip olacaktır. İletişim yeteneği, öğretmenlik mesleği için çok önemli. İyi kurulamayan bir iletişim, çocuğu okuldan soğutabiliyor. Geçen gün eski bir öğrencim bana dedi ki: 'Öğretmenim benim notlarım hep çok düşüktü ama siz bana hep inanmıştınız.' Düşünüyorum da belki ben kendim inanmasam da o öğrenciye hiçbir zaman inanmadığımı belli etmedim ve onu hep yüreklendirdim. Bir öğretmenin iletişimi o kadar iyi ve güçlü olmalı ki çocuk o alanda yeterliliğinin ne olduğunu bırakıp kendini aşmalıdır. Bu durum da öğretmenin elinde olan bir şey, öğrenci önce öğretmene güvenip inanmalı ve sonra kendisine inanmalıdır. Biz öğretmenlerin en çok bu anlamda eksikliği var. Müfredat bilgisi anlamında değil ama öğrenciyi kazanma anlamında maalesef sıkıntılarımız olduğunu düşünüyorum. Öğretmenler toplantılara ve veli görüşmelerine, öğrenci anlaşmazlıklarına çok az zaman ayırırlar. Durum böyle olunca da sorunlar çocukla birlikte büyüyor, çocuk okuldan soğuyor ve okula gelmek istemiyor. Çocuk arkadaşlarının bir takım etiketlemelerine boyun eğmek zorunda kalıyor. Öğretmenlerin tüm bu konularda farkındalık sahibi olması gerekiyor ki tüm bu sorunları sağlıklı bir şekilde çözebilir ve gerektiğinde biz rehber öğretmenlerden yardım isteyebiliriz. Yoksa öğretmen çok iyi matematik ya da fen anlatsa da öğrenciyi motive edemiyor ve öğrencinin okul ortamına uyumunu sağlayamıyorsa bu yeterlilik alanlarına bir öğretmenin sahip olmaması hem öğrenci hem de öğretmen için büyük bir kayıptır. Başarı içinde birçok bileşeni barındırır. Öğretmen, öğrenci, okul kültürü, öğrencinin ailesi, öğrencinin ailesinin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik durum çok önemli. Öğretmenin akademik yeterliliği bence çok çok sonra geliyor. Önemli olan bir öğretmenin öğretme yeteneğine sahip olması. Mesleğimizde esas önemlim olan, öğretim teknikleri ve yöntemleri. Okulun da yeterli koşullara sahip olması önemlidir. Ayrıca yaptığın işi severek yapmak ve vicdan sahibi olmak da her meslekte olduğu gibi bu meslekte de çok önemli. Öğretmen bu yeterliliklere sahipse çocuklara davranış kazandırabilir, çocuklarda istenilen davranış değişikliklerini gerçekleştirebilir. Öğretmen kendini ne kadar geliştirirse çocuklara ulaşması da o kadar kolaylaşır. Çocuğa ulaşamazsak eğitimde asla başarı sağlayamayız. Çocuğun öğrenememe sebeplerini öncelikle tespit edip öğrenmeliyiz. Bu sebepleri öğrenip bunları elimizden geldiğince ne kadar düzeltebilirsek çocuklar o kadar iyi öğrenebilir. Her çocuk belli alanlarda daha iyi performans gösterir. Öğrenci hangi alanlarda iyi performans gösteriyorsa çocuğu o alanlarda eğitip başarılı olmasını sağlamalıyız. Çocuğu başarı göstermediği bir alanda performans göstermeye zorlarsak çocuk başarısız olacağı için mutsuz olur ve okuldan soğur. Öğretmen kendini yeterli hissederse mesleğinde daha başarılı olacaktır. Dolayısıyla öğrenci başarısı da artacaktır. Kendisini yeterli görmeyen bir öğretmenin mesleğinde başarılı olması mümkün değildir. Bu yüzden de böyle bir öğretmen öğrenciye de verimli olacaktır. Çeşitli yönlerden eksik bir şekilde ve çeşitli sorunlarla okula gelen çocuklar oluyor. Eğer öğretmen bu konularda bilgili ve deneyimliyse, uzmanlardan da aldığı fikirlerle bu sorunları iyileştirmeye niyetliyse karşısındaki çocuk mutlaka ilerliyor. Ben, bu durumu destek eğitimde çok fark ediyorum. Özellikle öğrenmede çok büyük sıkıntılar çeken, zihinsel özelliklerinden ötürü öğrenemeyen çocukların eğitimine geliştirdiğim alanlar sayesinde çok katkı olmuştur. Öğretmen yeterlilikleri, çocuğun başarısında çok büyük bir etkidir. Örneğin, öğretmenin öğrenme güçlüğü çeken çocuklarla ilgili tecrübesi, aileleri doğru bir şekilde yönlendirmesine ve çocuğun doğru yerlerden destek almasına faydalı oluyor. Sınıfta davranış sorunları olan çocukların aileleriyle işbirliği ve bu çocuklara nasıl yaklaşılabileceği benim yeterli olduğum alanlardan çünkü ben bu konularda çok deneyim kazandım. Bundan sonrasında da öncelikle çocukların ihtiyacı olan alanlarda kendimi geliştirmeye, yeterliliklerimi belli bir noktaya getirebilmek için elimden geleni yapmaya devam edeceğim. Öğrenciler keyif almadıkları ve ne işlerine yarayacaklarını bilmedikleri bilgileri sırf sınav kaygısı var diye öğrenmeye çalışıyorlar bizim ülkemizde. Bilgileri uygulama alanlarını hiçbir şekilde görmüyorlar ve kâğıt üstünde bir sınav yapıyoruz. Kısa vadeli olarak soru çözdürüp test yaptırıyoruz. Öğretmenin öğrendiğini kullanan, öğrendiklerini davranışa dönüştüren öğrenciler yetiştirecek yeterliliklere sahip olması gerekir." (f=15)

- ✓ Araştırmada " Bir öğretmen olarak yeterliliklerinizi geliştirmede size düşen görevler nelerdir?" sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 6: Bir öğretmen olarak yeterliliklerinizi geliştirmede size düşen görevler nelerdir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	f
Çağa ayak uydurmalı, kendini geliştirmeli yenilikleri takip etmeli	12
Öğrencinin ruhuna dokunmalı psikolojisinden anlamalı	2

Tablo 6'de " Bir öğretmen olarak yeterliliklerinizi geliştirmede size düşen görevler nelerdir? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların çoğunluğu (f=12) "Çağa ayak uydurmalı, kendini geliştirmeli yenilikleri takip etmeli" yanıtını vermiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

"En başta branşım bazında düşünürsem güncel gelişmeleri takip etmek; güncel etkinlikleri ve güncel kitapları takip etmek, eğitimle ilgili yenilikleri takip edebilmek gerekir. Ayrıca öğretmenin tüm bu yenilikleri

uygulayabilecek düzeye kendini getirmesi gerekir. Yenilikleri öğrencilerin düzeyine indirgeyebilmek de çok önemli. İnsan, zaten sürekli gelişim halinde olan bir varlık. Tüm mesleklerde de öğretmenlikte de kendi alanıyla ilgili olarak ve insani alanlarda bireyin kendini geliştirmelidir. Gelişimin insan hayatının vazgeçilmez bir parçası olduğu düşünülürse yaşamımızda sürekli yeterliliklerimizi geliştirme gibi bir hedefimiz daima olmalıdır. Öğretmen çevredeki olayları, millî eğitimin kurslarını ve çocukların ilgi alanlarını takip etmelidir. Çocukların ilgi alanlarını bilirsek vereceğimiz eğitime bir yön verebiliriz. Çocuklardan da çok şey öğrenebiliriz. Sınıf içi iletişimde de karşılıklı sevgi, saygı olduktan sonra çocuklara vereceğimiz eğitimde tabi ki başarılı oluruz. Bir öğretmen daima yenilikleri takip etmelidir. Öğretmen kendini o alanlarda geliştirmelidir. Ben bu yenilikleri takip edebilmek ve gerekli bilgileri öğrenebilmek için hizmet içi eğitim kurslarını sürekli alıyorum. Örneğin, ben şu anda nesnelere internetiyle ilgili uzaktan eğitim alıyorum. Hiçbir zorunluluğum yok bu eğitimle ilgili ama çağa ayak uydurup kendimi geliştirebilmek için böyle bir eğitim almam gerektiğini düşündüm. Öğretmen olarak ben bu konuda sürekli güncel gelişmeleri takip etmeye çalışıyorum. İnsanın ve teknolojinin nelere evirildiğini takip etmeye ve anlamaya çalışıyorum. Bol bol okumak gerekiyor. Aslında din kültürü öğretmenlerimiz toplumu aydınlatma için çok önemli. Bizlere ihtiyaç çok fazla. Özellikle kendi branşım bağlamında insanlara gerçek dinimizi öğretebilecek ehil insanların yetiştirilmesi çok önemli. Devlet okulları maddi açıdan çok desteklemeli. Özellikle kendi alanım için verdiğim bilgilerin davranışa ve değerlere dönüşmesi çok önemli. Bu konuda tabi ki aileye de büyük görevler düşüyor. İnsanın öncelikle eksikliklerini görmesi ve bunları düzeltmeye çalışması gerekir, insan ancak bu şekilde ilerleyebilir. Öğretmen kendi eksiklerini en iyi şekilde tespit edebilmeli. Bu eksikler için gerekli hizmet içi eğitimleri almalı. Ben sadece hizmet içi eğitimlerle değil, hizmet içi eğitimler dışında güncel gelişmelerle ilgili olan farklı online kurslara katılarak da kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Örneğin, yarının mesleklerinden biri yazılım. Çoğu insan artık yazılım biliyor, gençler bu konuda çok iyi. Günümüz teknolojik gelişmeleriyle ilgili konuları öğrenmeye çalışıyorum ve öğrendiklerimi çocuklara aktarmaya çalışıyorum. Dersleri günümüze uyarlanmış şekilde ve yormadan anlatmaya çalışıyorum çünkü günümüz çocukları çabuk yoruluyorlar ve uzun süre ders dinleyemiyorlar. Çocukları yormadan, daha kolay bir şekilde öğretim yöntemleri hangisiyse onları araştırıyorum ve bu konuda öğrendiğim bilgileri sınıfta uygulamaya çalışıyorum. Robotik kodlama ve oyunla matematik gibi konularda kendimi eğitmeye çalışıyorum. Bir de okullarda projeler oluyor; mesela bizim okulumuzda geçen yıl "Zorba olma, kanka ol" diye bir proje vardı geçen yıl. Öğretmenlerin bu ve buna benzer projeler yapması, hazırlaması da öğrenciler için çok faydalı olacaktır. Öğretmen, öğrendiklerini projeler yaparak veya projelere katılarak uygulamalı. Kendimi geliştirmek için öncelikle başka bir dil daha öğrenmek gerekli diye düşünüyorum. Bol bol seyahat etmek, okumak, eğitim yaklaşımlarındaki yeniliklerle ilgili gelişmeleri okumak ve değerlendirmek, yurt dışındaki eğitim-öğretim anlayışlarını görmek, mümkünse yurt dışında okullar ziyaret etmek, yurt dışındaki eğitim sistemlerinde neler öğretiliyor, önce yakın çevreden başlayarak eğitimde öğrencilerime yeni yaklaşımlar içinde bulunmaya çalışıyorum. Düşünen, sorgulayan ve kendini geliştiren bireyler yetiştirmeye ve öğrencilerin hayatla ilgili birtakım görüşlerini geliştirmeye çalışıyorum. Kendi açımdan da kendimi her ne kadar yeterli bulsam da elbette daha ileri bir seviyede olmayı isterdim. Yeterliliklerimi ben daha üst düzeye çıkarıp geliştirmek için ben hizmet içi eğitimlere katılıyorum. Eğitim-öğretim alanında yapılan çalıştaylara katılıyorum, yayınları takip ediyorum. Teknoloji alanındaki yeterliliğimi güncel tutmaya çalışıyorum. Branşımda; yani fen bilimlerinde yeni çalışmaları ve buluşları takip etmeye çalışıyorum, gelişmeleri takip ediyorum. Öğrencilerime sadece bilgi kazandırmaya çalışmıyorum; onları fen okuryazarı olarak yetiştirmeye çalışıyorum. Milli, manevi ve evrensel değerleri kazandırmada, cumhuriyetimizin sağladığı değerleri korumada rol model olmaya çalışıyorum. Atatürk'ün biz öğretmenlere olan güvenine layık olmaya çalışıyorum; çağdaş, bilimsel düşünen, kültürel değerlere önem veren bireyler yetiştirmeye hedefliyorum. Bir öğretmen olarak yeterliliklerimizi geliştirmede bize düşen görevler ise akademik bilgi, mesleki uygulama, sürekli mesleki gelişim açılarından kendimizi yetiştirerek çaba göstermektir. Kısacası Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı kalarak, güncel gelişmelerden haberdar olarak kendimizi sağlıklı, çağın ve toplumun gereklerine uyum sağlayacak biçimde geliştirmemizdir. Biz öğretmenler, daima kendimizi geliştirmeliyiz. Kendi alanımızdaki yenilikleri; güncel bilgileri, dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmeleri takip etmeliyiz. Öğrencilere bu alanlarda doğru yönlendirmelerde bulunabilmemiz için bu alanlardaki gelişmeleri takip etmemiz şarttır. Hizmet içi eğitimleri ne kadar yakalamaya çalışsak da bazen kaçırabiliyoruz. Eğer hizmet içi eğitimler, öğretmenler için uygun olan zamanlarda ve yüz yüze yapılırsa daha etkili olacağını düşünüyorum. . " (f=12)

" Öğrencinin ruhuna dokunmasını seven, öğrencinin yaşadığı zorlukları ve bu zorlukların arkasındaki sebepleri sorgulamayı seven birisiyim. Öğrencimin psikolojisine de eğilmeyi seviyorum. Her çocuğun farklı bir bakış açısı, yeteneği ve üstün olduğu alanlar vardır. Tüm bunlardan çocuğa yaklaşmayı ve çocuğu bu yönlerden keşfetmeyi seviyorum. Zaten bir öğretmen için olması gerekenin de bunlar olduğunu düşünüyorum. Ben bir öğretmen olarak sürekli seminerlere katılıyorum, katıldığım seminerlerin konusu aynı bile olsa semineri veren kişi ve seminerlere katılan kişiler çok önemli. Bu tür eğitim ortamlarında öğrenilen bir

cümlelerin bile insanın hayatını değiştirebileceğine inanıyorum. Benim hayatımda öyle dönüm noktası diyebileceğim cümleler oldu. Ben bu cümlelerin çoğunu bu seminerlerde aldım. Ayrıca rehberlik alanıyla ilgili çok fazla film var. Bu filmler çocukları anlayabilmeme yardımcı oluyor. Bu tür filmleri ve alanımla ilgili makaleleri takip etmeye çalışıyorum. Okuldaki bütün etkinliklerde yer alıyorum çünkü bu etkinliklerde ben de çocuklardan bir şeyler öğreniyorum. Onlarla birlikte ben de alandaki eksikliklerimi fark ediyorum. Olabildiğince çocukları okul dışı alanlara çıkarmaya çalışıyorum. Mesela, az önce Bornova Anadolu Lisesi'nden geldik. Orada mesela LGS'nin ve iyi bir liseye gitmenin öneminden, test tekniklerinden, sınav kaygısından bahsettik. Okulun konumunu çocukların görünce bu anlamda neyi beğenip neyi beğenmediklerini daha iyi görüyorum. Bu anlamda okul dışı etkinliklere de çok önem veriyorum. Okul dışı etkinlikler öğrenciyi tanımada ve mesleki yönlendirmede branşım olan rehberlik için çok önemli. Öğrenciyi tanımamızda da bu tarz okul dışı etkinlikler çok önemli. Çocuğu iyi bir okula yönlendirmemizde de bu tür etkinlikler çok önemli çünkü biz, rehber öğretmenler yaptığımız yönlendirmelerle çocuğun geleceğine yön veriyoruz. Biz bu alanlarda yeterli bilgiye sahip olmazsak örneğin, mesleklerin geleceğiyle ilgili. Mesela bazı mesleklerin eski önemini yavaş yavaş yitirmeye başladığını görüyoruz. Bazı mesleklerin de "geleceğin mesleği" olarak adlandırıldığını görüyoruz. Tüm bunlar o kadar hızlı değişiyor ki tahmin bile edemezsiniz. Okul gezileri yapmadan okullar hakkında bilgi sahibi olmam mümkün değil. Bu geziler sayesinde ki öğrencilerimizi iyi okullara yönlendirebiliyoruz. .”(f=2)

Verilen bir diğer cevap ise;

“Öğretmenlerin entelektüelleşmesi gerekiyor. Entelektüel kavramı her kişi için farklı bir kavramı ifade etse de ben İlber Ortaylı'nın görüşüne katılıyorum bu konuda; yani onun dediği gibi her şeyden biraz biraz yapan insan entelektüeldir. Örneğin bir fen öğretmeni öğrencilerinin karşısına gitmekle çıkıp şarkı söylese tabii ki öğrencilerin çok ilgisini çeker. Öğretmenin mesela bu konularda farklı hobiler edinmesi gerekir. Tiyatro, bale, müzik, konuşma, diksiyon, jest ve mimik becerisi gibi beceriler yeterlilikleri geliştirmede aslında öğretmenlerin kendilerine düşen görevler. Ben de elimden geldiğince farklı etkinliklere katılmaya çalışıyorum. Böylelikle farklı bakış açıları edinip çocuklara da bunları kazandırabiliyorum. Dolayısıyla bir öğretmen olarak ben farklı etkinlikler yapmaya çalışarak ve sanatsal faaliyetlere katılarak kendimi geliştirmeye çalışıyorum.” (f=1)

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç

Araştırmanın yapıldığı katılımcıların verdikleri cevaplara göre elde edilen bulgular şu şekildedir;

Araştırmada “Sizce öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlilikler nelerdir? Sorusu sorulduğunda katılımcıların büyük çoğunluğu “Öncelikle mesleki bilgisi olmalı teknolojik gelişmeleri takip etmeli ve psikolojiden anlamalı” yanıtını vermiştir. Buna göre bir öğretmenin öncelikle mesleki anlamda yeterli olması aynı zamanda da gelişen teknolojik bilgileri takip etmesi ve öğrencisini tanıması gerekir.

Araştırmada “Branşınız bakış açısıyla düşünüldüğünde öğretmenin sahip olması gereken nitelikler nelerdir? Sorusu sorulduğunda katılımcıların büyük bir bölümü “Kendi alanında yeterli olmalı ve çağın gerektirdiği donanımlara sahip olmalı” yanıtını vermiştir. Buna göre öğretmenlerin kendi alanlarında yeterli olmalarıyla birlikte çağın gerektirdiği donanımlara sahip olmaları gerekmektedir.

Araştırmada “Öğretmenlerin yeterliliklerinin geliştirilmesinde MEB'e düşen görevler nelerdir? Sorusu sorulduğunda katılımcıların tamamına yakınının “Çalışma koşulları ve ekonomik durumları iyileştirilmeli” yanıtını verdikleri görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin yeterliliklerinin geliştirilmesi için MEB'in öncelikle öğretmenlerin çalışma koşullarını ve ekonomik durumlarını iyileştirmeleri gerekmektedir.

Araştırmada ” Sizce öğretmenler, bulunması gereken tüm yeterliliklere sahip midir?” Sorusu sorulduğunda katılımcıların çoğunluğunun “tüm yeterliliklere sahip değiller” yanıtını verdikleri görülmektedir. Buna göre öğretmenler kendilerinde bulunması gereken tüm yeterliliklere sahip değillerdir.

Araştırmada “Öğretmen yeterliliklerinin öğrenci başarısına etkileri nelerdir?” Sorusu sorulduğunda katılımcıların tamamının “Her açıdan olumlu yönde etkiler öğrencinin ufkunu genişletir, başarısını artırır” yanıtını verdikleri görülmektedir. Buna göre öğretmen yeterlilikleri arttıkça öğrenci her anlamda olumlu etkilenir, ufkunu genişler ve aynı zamanda başarısı yükselir.

Araştırmada ” Bir öğretmen olarak yeterliliklerinizi geliştirmede size düşen görevler nelerdir? Sorusu sorulduğunda katılımcıların çoğunluğunun “Çağa ayak uydurmalı, kendini geliştirmeli yenilikleri takip etmeli” yanıtını verdikleri görülmektedir. Buna göre yeterliliklerini arttırmaları konusunda öğretmenlerinin kendilerine düşen görev çağa ayak uydurmak ve kendilerini geliştirerek yenilikleri takip etmektir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, A., Sağlam, M. (2009). Öğretmen Eğitiminde Program Standartları ve Akreditasyon. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, c. 10 s. 3: 83-103.
- Adoniou, M., Gallagher, M. (2017). [15.03.2019] Professional Standards For Teachers-What Are They Good For? *Oxford Review Of Education*, c. 43 s. 1:109-126.
- Akyüz, Y. (2008). *Türk eğitim tarihi* (M.Ö. 1000-M.S. 2008), Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ay, B. (2007). Öğretmenlerin öz-yeterlikleri ve örgütsel vatandaşlık davranışı(Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden edinilmiştir. (Tez No.205015).
- Ayas, A. (2009). Öğretmenlik Mesleğinin Önemi ve Öğretmen Yetiştirmede Güncel Sorunlar. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (3), 1–11.
- Aydın, E., Ayvaz, A., & Bektaş, M. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının gelecekteki mesleki yeterliklerine yönelik görüşleri. *Sakarya University Journal of Education*, 5(2), 174- 192.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Worth Publishers.
- Berliner, D. C. (2005). The near impossibility of testing teacher quality. *Journal of Teacher Education*, 56, 205-213.
- Bolat, O. İ. (2011). Öz yeterlilik ve tükenmişlik ilişkisi: Lider-üye etkileşiminin aracılık etkisi. *Ege Akademik Bakış*, 11(2), 255-255.
- Bourke, Theresa, Mary Ryan, John Lidstone. 2013. Reflexive Professionalism: Reclaiming The Voice of Authority in Shaping the Discourse of Educational Policy. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, c. 41 s. 4: 398–413.
- Connell, Raewyn. 2009. Good Teachers on Dangerous Ground: Towards A New View of Teacher Quality And Professionalism. *Critical Studies in Education*, c. 50 s. 3: 213–229.
- Copriady, J., Hutkemri Z., Masnaini A., Rustaman R. (2018). In-service Training for Chemistry Teachers' Proficiency: The Intermediary Effect of Collaboration Based on Teaching Experience. *International Journal of Instruction*, c. 11 s. 4: 749-760.
- Darling-Hammond, L. (2000). Teacher Quality and Student Achievement. *Education Policy Analysis Archives*. c. 8 s. 1:1-44.
- Darling-Hammond, L. (2014). One piece of the whole: Teacher evaluation as part of a comprehensive system for teaching and learning. *American Educator*, 38(1), 4.
- Dewey, J. (1944). *Democracy and education*. New York: Macmillan Company.
- Dinevski, D. and Dinevski, I. V. (2004). The Concepts Of University Lifelong Learning Provision In Europe. *Transition Studies Review*, 11(3), 227-235.
- Duman, T. (1991). *Türkiye 'de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Education and Training Foundation (2014). *The professional standards for teachers and trainers in education and training*. Londra: ETF. <http://meb.ai/E03ZVe> adresinden edinilmiştir.
- Ergün, M. (1998). Bilgi toplumuna öğretmen yetiştirme, *Milli Eğitim Dergisi*, (138), 3- 5.
- Ersoy, A.ve Yılmaz, B. (2009),Yaşam Boyu Öğrenme ve Türkiye'de Halk Kütüphaneleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 23 (4), 803-834.
- Farrell, T.S.C. (2009). *Talking, listening, and teaching: A guide to classroom communication*. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Glaser, B., Anselm S. (1967). *The Discovery of Gounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Chicago: Aldine.
- Green, H. (2004). *Professional Standards for Teacher & School Leaders*. New York: Rutledge Falmer.
- Güleç, İ., Çelik, S. ve Demirhan, B. (2012). Yaşam Boyu Öğrenme Nedir? Kavram Ve Kapsamı Üzerine Bir Değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 34-48.

- Hattie, J. (2003). [21.12.2018] Teachers Make A Difference: What Is The Research Evidence? Paper Presented at The Building Teacher Quality: What Does The Research Tell Us. ACER Research Conference, Melbourne, Australia. http://research.acer.edu.au/research_conference_2003/4/
- Hiver, P., Dörnyei, Z. (2017). Language teacher immunity: A double-edged sword. *Applied Linguistics*, 38(3), 405-423.
- Ingvarson, L. (2012). Standards for Graduation And Initial Teacher Certification: The International Experience. Melbourne: ACER.
- Ipsos (2019). Global trust in professions. Who do global citizens trust?. Paris: Ipsos Global Advisor. <http://meb.ai/trg0Dr> adresinden edinilmiştir.
- Jussim, L., Kent D. H. (2005). Teacher Expectations and Self-Fulfilling Prophecies: Knowns and Unknowns, Resolved and Unresolved Controversies. *Personality and Social Psychology Review*. c. 9 s. 2: 131– 155.
- Korthagen, F.A.J. (2004). In search of the essence of a good teacher: towards a more holistic approach in teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 20(1), 77–97. doi: 10.1016/j.tate.2003.10.002.
- Kunter, M., Klusmann, U., Baumert, J., Richter, D., Voss, T., Hachfeld, A. (2013). Professional competence of teachers: Effects on instructional quality and student development. *Journal of Educational Psychology*, 105(3), 805-820. doi: 10.1037/a0032583
- MEB (2005). İlköğretim Öğretim Programı ve Kılavuzu. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. Ankara: MEB. <http://meb.ai/UOdIip> adresinden edinilmiştir.
- Moser A., Kletzenbauer P. (2019). Thinking outside the box: The impact of globalization on English language teachers in Austria. Achilleas Kostoulas (Ed.), *Challenging boundaries in language education*. Cham: Springer International Publishing. doi: 10.1007/978-3-030-17057-8_10.
- Özcan, E., G. ve Uzun, H., Z. (1999). Avrupa Birliği ve Türkiye'deki Öğretmen Yeterlilikleri, Sempozyum: 20. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, www.pegem.net akademi. Kongre bildiri.
- Özden, Y. (1999). Eğitimde Dönüşüm Eğitimde Yeni Değerler. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Samancı, O. ve Ocakçı, E. (2017). Hayat Boyu Öğrenme. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (24),711-722.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen Yeterlilikleri ve Mesleki Gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 1(58), 40-45.
- Slavin, R. E. (2006). Educational Psychology: Theory and Practice. 8.bs. USA: Pearson.
- Smith, K. (2017). *Teachers as self-directed learners*. Singapore: Springer International Publishing.
- Şişman, M. (2009). Öğretmen Yeterlilikleri: Modern Bir Söylem ve Retorik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. c. 10 s. 3: 63-82.
- Terhart, E. (2019). Oxford Research Encyclopedia of Education. Oxford University Press: Oxford.
- Tschannen-Moran, M., Hoy, A.W. (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17(7), 783-805.
- World Economic Forum (2015). *New vision for education. Unlocking the potential of technology*. Cenevre: WEF. <http://meb.ai/EZqsHI> adresinden edinilmiştir.
- Yabaş, D. (2008). Farklılaştırılmış Öğretim Tasarımının Öğrencilerin Özyeterlik Algıları, Bilişüstü Becerileri ve Akademik Başarılarına Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi
- Yokuş, T. (2014). Müzik öğretmeni adaylarının eğitme-öğretme öz yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 2(2), 43-56.